

ČAJ

Pro chvíle pohody

ZÁŘÍ 2017

Časopis Autorů Jičínska

NADĚJE

**Detektorem hledám sny
na žhavé pláži života.**

**Našla jsem jen skobu rezavou
a kus provazu z hrdla oběšence.**

**Už nehledám.
Sen snad přijde živý - s á m.**

Zlata ZÁKOUTSKÁ

132

Vážení přátelé,

v zářijovém ČAJi zůstaneme doma.

Předně nezvykle jako hosta představíme autorku z Nové Paky –

Zlatu Zákoutskou, u příležitosti životní jubileum.

Nebudeme si ji připomínat pohádkami a pověstmi

v krkonošském nářečí, ale netradičně básněmi.

Rozhovory jsem připravil hned dva.

Když už jsme v Nové Pace, vyzpovídal jsem ředitelku zdejší

knihovny **Stanislavu Benešovou**.

Lásku ke knihám má v popisu práce, dokonce se přiznala, že:

„Doma knihy nemáme jen v koupelně!“

Dalším vyzpovídaným je **Pavel Jonák**,

jehož literární studia jsou spojena s netradiční studijní cestou do Srbska, ale především jsem jej oslovil jako úspěšného učitele autorského psaní nejen v našem kraji. Pavel vede psaní v Jičíně,

v loňském roce společně s trojicí autorek - mušketýrek

(Tereza Beranová, Dita Hejzlarová a Michaela Rejlková)

vydal sbírečku povídek jako výstup z jejich autorských kurzů

pod názvem **„Literární úlety (úleky)“**.

Jsem rád, že můžu všechny tři jičínské autorky i jejich „prvotinu“

s jejich souhlasem v ČAJi představit. A věřím, že se s dalšími literárními počiny budu setkávat častěji, neboť talent určitě mají, jak se sami můžete přesvědčit.

A Pavel Jonák k tomu v rozhovoru dodává:

„Lekce tvůrčího psaní jsou pro mě nabíjením baterek.“

Víc už se do zářijového ČAJe nevešlo.

Příště se vydáme zase dál z našeho kraje, ale myslím si,

že podívat se domů, nikdy neškodí,

zvlášť pokud se zde rodí stále zajímaví lidé, zapálení do literatury.

Václav

HOST ČAJe:

Zlata Zákoutská (1932)

dlouholetá členka literárního
sdružení v jičínské knihovně,
žije v Nové Pace,
zdravotní sestra, nyní v důchodu

Uveřejnila prózy v almanaších Pod
Valdickou branou (1992), Kroky a
klopýtání (1994), Mýma očima
(1997) a Deset let (2000).
Spolupracuje s Českým rozhlasem v
Hradci Králové.

Příspěvky příležitostně vycházejí
spíše v oblastních novinách (dříve
Pochodeň, Předvoj, Noviny
Jičínska) a časopisech (Krkonosy, 2
pohádky). S Václavem Francem vydala Vodnické pohádky (1995).

Na literárních soutěžích získala řadu ocenění: na Šrámkově Sobotce dvě
2. ceny a dvě 3. ceny v próze a další čestná uznání, 3. cena na Proseči
Terezy Novákové (1997, próza), cena na Mělnickém Pegasu (1999, poezie).
Další cenu získala na festivalu Jičín - město pohádky a na Řehečské slepici
(např. letos 1.cena v kategorii písňový text).

U příležitosti letošního kulatého výročí (narozena 25.zář 1932) vydala
souborně svoje literární příspěvky pod názvem „Babička Zlata vypravuje.“

**K životnímu jubileu Zlatě Zákoutské jménem všem příznivců
literatury nejen z našeho kraje přeji hodně zdraví, štěstí, pohody,
životního elánu a optimismu, stejně tak i literární inspiraci do další
tvorby.**

Václav

P.S Zároveň ji v tomto čísle představuji v netradiční roli básničky.

Z POEZIE ZLATY ZÁKOUTSKÉ

BÝT A ŽÍT

Škoda dne, ba i minuty,
která nepohladí.
Byli jsme na světě rádi,
protože je hodný obdivu,
rozmanitý a plný barev,
ale taky šeredných lidských larev,
ze kterých smrtihlavi vylíhnou se.
Neuberou mu na jeho kráse,
jen náladu trochu pokazí.
Člověka v zádech mrazí,
mrak přelétne přes tvář.
Setře ho.
Čistý je zas života oltář
a modlitba vzlétne vzhůru.
Beze slov. Bez náboženství. Jen tak.
Dotkne se andělského kůru.
Modlitba za život, modlitba vděčnosti.
Díky. Komu?
Snad těm, kdo počali nás
nezištně a s láskou.
A také Životu za to, že jsme,
že dovoleno bylo nám spatřit svět a jeho krásy,
usmívat se i křivit čelo vráskou,
projít se vteřinu po naší Planetě.
Jít.
Spatřit ho, radovat se i plakat.
Prostě – být – a chvíli tady žít ...

SNOVÁ VIZE ZÁNÍKU SVĚTA

Ručička hodin Nekonečna
probodla čas na dvanáctce.
Je konec.
Oranžový měsíc se kol nás točit začne,
pak pohltní Zem bez času.
Půlnoc už žádná není.
Není nikdo, není nic
a oranžová tma to neví...
Čas visí na rafičce.
Obloha a Zem se už už spojí
a hrstka tmavomodrých lidí
stoupá těžce, zvolna výš.
Vstříc konci.
Bojí se, ach, bojí ...
Není úniku.
Nemohou překročit svůj stín.
Lehl si na celou Planetu.
Dlouží se, stáčí, jako had, nedbá zákonů,
Hymnus zániku hučí prostorem,
začíná panichyda.
Vesmír pozřel naši Zem.
Za hříchů světa všech věků ztrestal nás večerem.
Zem ztrácí gravitaci i svou tíži.
Tmavý písek, všude pusto je
a oranžový kotouč ohromný
hrozivě se blíží ...

VZNIK SVĚTA NOVÉHO

Do jablka zakousl se had.
Fíkovým listem oděla se žena.
Odhání Adama.
Doopravdy, snad?

Falešnice, jak ráda by ho měla!
(Bude i s ním znovu vyhoštěna?)
Vše už tu bylo
možná nejednou ...
Po smrtelné únavě život vznik'.
Genetika má zelenou!
Začni zas o sebe pečovat
žouželí lidské plémě“
Adame, zasel jsi lepší sémě?

VĚČNÝ KOLOBĚH NEVYHNUTÍ

Slunce pohltily vlny oceánu.
Zapadlo v pomyslný hrob.
Kolébka objeví se zase k ránu.

...

Člověk, jedinec však zmizí v zemi,
nebo plameny ho pohltí.
Očista skončí v jejich objetí.
Tak u lidí je zvykem.
V prach obrátil se.
Svět rozloučil se vzlykem
a kolébka už nečeká ho k ránu.
Je pro jiné co teprve narodí se.
Z jeho prachu vstanou ...
Koloběh nevyhnutí.
Odešel. Zmizel. Malou stopu nechal.
Nerad dal světu na shledanou ...
Neúprosný koloběh nevyhnutí.

„Doma knihy nemáme jen v koupelně!“

ROZHOVOR - STANISLAVA BENEŠOVÁ

Paní Stanislavu Benešovou znám jako dlouholetou ředitelku Městské knihovny v Nové Pace, kde jsem měl možnost opakovaně vystupovat. Vždycky jsem se setkal s vstřícností, ochotou, a to třeba i v případě nevděčného porotcování na Řehečské slepici. A protože zářijové číslo je věnováno Nové Pace, požádal jsem ji o rozhovor.

- Pokud vím, nejste rodačkou z Nové Paky. Jak vás osud zavál do našich končin a jak dlouho působíte v místní knihovně?

Celkem prozaicky - svatbou. Zajímavé bylo jen to, že já jsem z Prahy, muž z Paky a seznámili jsme se v Chomutově. Navíc má svědkyně je z Karlových Varů a ukázalo se, že se s mým mužem znají od dětství, neboť bydlela ve stejném domě jako Jindřichova teta. Jak říkal Arnošt Goldflam: "Svět je malý a o náhody v něm není nouze."

V Městské knihovně v Nové Pace jsem od roku 1982 se sedmiletou přestávkou, kdy jsem byla v knihovně ve Staré Pace.

- Pokud vím, váš dědeček pochází z oblastí kolem Žitkové z Bílých Karpat. Takže i ve vás koluje část krve "Žitkovských bohyní?"

On se narodil přímo v Žitkové. Ráda bych se k bohyním přihlásila, ale bohužel bohování přecházelo z matky na dceru. Na druhou stranu je pravda, že sbírám byliny a dost jich pěstuji i na zahrádce.

- Zaujala vás kniha Kateřiny Tučkové "Žitkovské bohyně?"

Mně se ta kniha líbila moc. Ale v Žitkové o ní nemluvte. Místní

knihovnice mi dokonce řekla, že knihu vrátila čtenářka se slovy :“Tetičko, vemte si ju. Baběnka ju chtěla hodit do šporhélta.“ Tučková totiž popisuje události, které jsou mezi místními stále živé.

- Ale vraťme se raději domů do Nové Paky. Daří se vám organizovat celou řadu akcí v knihovně, jak rozsáhlé kontakty člověk potřebuje, aby se mu podařilo pozvat zajímavé osobnosti, o které mají diváci zájem?

To je hrozně jednoduché. Navštěvujete spoustu akcí, abyste se seznámil se zajímavými lidmi a viděl je vystupovat na živo. Sledujete sociální sítě. A máte široký okruh přátel, se kterými si vyměňujete tipy. :-)

- Vzpomínám si, že Arnošt Lustig na besedě říkal, že má v České republice tři čtení, v Praze, Brně a Nové Pace. Jak se vám podařilo získat právě jeho?

Tak to byl opravdu husarský kousek. :-) Kolega pro něj musel jet na Pražský hrad, kde měl jednání v prezidentské kanceláři a k nám si pro něj přijela brněnská televize, protože tam večer vystupoval. A na jeho přednášku k nám přijeli lidé až z Liberce. A stálo to zato. Když ho člověk poslouchal, tak se smál a přitom měl husí kůži.

A jak jsme k nám dostali pana Lustiga? V té době jsem hodně spolupracovala s Židovským muzeem v Praze, s paní Vančurovou. A ta jednou řekla:“Vy toho tolik děláte. Víte co, jak k vám pošlu Arnošta.“ A bylo.

Vlastně to doplňuje tu předcházejí otázku.

- Které další osobnosti, vystupující v knihovně, si považujete? A koho byste ráda v knihovně ještě uvítala, ale zatím vám uniká?

Jen tak namátkou – Jaroslava Moserová, Marie Svatošová, Jaromír Štětina, Lubomír Brabec, Feng Jün Song, Iva Pekárková, Karel Hvižd'ala. Za ta léta je těch jmen opravdu hodně. A nemůžu zapomenout ani na místní – krásné bylo vyprávění pana Rudolfa Kupky, CD u nás křtila skupina Fosilie a několik poetických pásem u nás měla dvojice Martin Pařízek a Vladislav Kracík /ten nyní režiruje a píše scénáře pro olomoucké divadlo Tramtárie/. Je mi líto, když chci někoho pozvat, ale předběhne mě ta s kosou. To se mi stalo třeba u Karla Kyncla.

- Máte nějaké "veselé příhody" z knihovny? Nebo je knihovna veskrze vážná instituce? I když jsem slyšel, že jsou knihovny obecně zahrnuty pod pojem "veřejný dům?"

Tam, kde se schází tolik lidí všech věkových kategorií, tam nemůže být smutno. Veselo bývá při akcích pro děti i pro dospělé. A za pultem nás nejčastěji pobaví studenti svými požadavky. Např. identifikoval byste knihu „Kapitán Vacerka“? Student na názvu tvrdošijně trval a nakonec kolegyně přišla na to, že chce Puškinovu „Kapitánskou dcerku“. Do dětského oddělení zase přišla babička a chtěla pro vnučku knihu „Šupy dupy z lesa ven“. Byla to oblíbená kniha „Heidi, děvčátko z hor“.

A ještě musím vysvětlit ten „veřejný dům“. Jednou v rádiu pronesl Jan Burian větu: „Veřejná knihovna královna mezi veřejnými domy“. Hodně mě to pobavilo, a když se chystal v Praze knihovnický happening, zavolala jsme panu Burianovi a poprosila ho o souhlas tuto větu použít na transparent. Svolil. Transparent jsme vyrobili a na Staroměstském náměstí si ho nejvíc fotili Japonci, když viděli, jak se lidi smějí. Nevím, jestli jim ho někdo dokázal přeložit.

- V poslední době je velký zájem o tzv. univerzity třetího věku. Zapojuje se i Vaše knihovna do aktivit pro seniory? S jakým zájmem se tyto akce setkávají?

Před deseti lety jsme začali pořádat kurzy trénování paměti. Na ty většinou chodili senioři. Ale během let se změnilo. Kurzy navštěvují stále mladší ročníky a zájemců je tolik, že musíme dělat dva běhy. Seniorům je určená Virtuální univerzita třetího věku. V říjnu otvíráme již čtvrtý semestr a zájemci stále přibývají. Studenti se rádi vrací do „školních lavic“ a studium si užívají. A na konci semestru máme i školní výlet. :-)

- Jak se člověk stane knihovnicí? Četla jste hodně v dětství? A které knihy vás nasměrovaly na vaši profesní dráhu knihovnice?

Já jsem četla opravdu hodně. A všechno, co mi přišlo pod ruku. U nás v knihovně bylo zvlášť oddělení pro děti a zvlášť pro mládež. Protože jsem do knihovny chodila pomáhat, pouštěla mě paní knihovnice i do toho nedostupného oddělení pro starší. Na střední škole jsem chodila souběžně do čtyř knihoven. Nikdy jsem si nedovedla představit, že bych nepracovala s knihami.

- Máte čas číst i dnes nebo si raději doma od knih chcete odpočinout? A jaké knihy byste, nám čtenářům, doporučila? Jaké autory?

Doma knihy nemáme jen v koupelně. Tam by navlhly. Samozřejmě čtu. Autory vám asi radit nebudu. Každý čtenář má jiný vkus a líbí se mu jiný žánr. Ale mohla bych vám doporučit knihy Švéda Fredrika Backmana Babička pozdravuje a omlouvá se nebo Muž jménem Ove. A kdo se rád

zasměje, ten by měl sáhnout po trilogii Evžena Bočka o mladé aristokratce Marii Kostkové z Kostky.

- Jaký máte vztah k e-knihám?

Kladný. A nemyslím si, že by byly konkurentem papírových knih, jak se předpokládalo.

- Je Nová Paka kulturním městem? Na které akce byste čtenáře pozvala?

Kdo sleduje nabídku, ten ví, že akcí je mnoho a není ani možné všechno vidět. MKS se snaží nabízet pořady pro všechny věkové kategorie. Lenka Šulcová zve do Novopackých sklepů zajímavé osobnosti – spisovatele, překladatele, jazykovědce. David Horáček /majitel Novopackých sklepů/ provozuje také kino a hudební sklepy. ZUŠ pořádá v hotelu Centrál mnoho koncertů. A tak bych mohla pokračovat. Teď o prázdninách byl v MKS krásný koncert skupiny Yellow sisters a ještě se chystám na loutkové pohádky.

- Říká se, že Paka je město bláznů. Nakonec o packém spiritismu se hodně ví. Připadá vám obyvatelstvo Nové Paky více podivínské, abych to řekl nějak kulantně, než jinde?

Tak já Vám také odpovím kulantně. Jeden student napsal do své diplomové práce: “Podkrkonoší byl vždy chudý kraj, kde se jedly jen brambory a kyselo. Proto tam tak kvetl spiritismus.”

- Jaké máte koníčky? Patří k nim cestování?

Baví mě zkoušet a poznávat stará řemesla např. drátování, plstění, práci s orobincem apd. Cestuji moc ráda. Zajímavá byla cesta na Ukrajinu nebo Balkán. Letos se ještě chystám do Pobaltských republik. A také je mnoho krásných míst v Čechách, na Moravě i Slovensku. I u nás je stále co objevovat a poznávat.

- Kde jste byla nejdál a kde se vám nejvíc líbilo?

Nejdál? Asi ve městě Finistera, když jsme šli do Santiaga de Compostela.

- Závěrečná otázka: Jak se říká, všude dobře, doma nejlip! Cítíte se v Nové Pace doma?

Prahu miluju a ráda tam jezdím, ale doma jsem už v Nové Pace.

Děkuji za rozhovor.

Václav

„Lekce tvůrčího psaní jsou pro mě nabíjením baterek.“

ROZHOVOR – PAVEL JONÁK

Pavla Jonáka jsem poznal za jeho krátkého působení v roli knihovníka v Knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně. Pavel měl smůlu, neboť v průběhu jeho studií zrušili Literární akademii Josefa Škvoreckého, takže vlastně zůstal s nedokončením vzděláním, ale nevzdal se. Studuje dál, píše a vede autorská čtení. Takže ideální člověk pro rozhovor.

- Pavle, jak to vlastně bylo s tím nedokončeným studiem na Literární akademii Josefa Škvoreckého? A co ti přesto tato škola dala či vzala?

Přesné podrobnosti o konci Literární akademie nemám, vše bylo mlhavé a uspěchané. Šlo o finanční potíže, vše na mě působilo jako hezký český tunel, ovšem s německým majitelem v pozadí. Dokončil jsem druhý ročník a naštěstí mi vyšla vstříc Univerzita Pardubice. Díky tomu můžu dnes porovnávat: obě školy byly zaměřeny prakticky, každá trochu jiným směrem. Literární akademie byla založena na podobných principech – střetávání se historie, teorie a praxe. A také na rozrůzněnosti mnohých přístupů. Co lektor psaní, to zcela jiný vesmír. Podle mě chybělo to nejdůležitější – nalezení sebe, svého vlastního hlasu a důvodu proč tvořit a proč tvořit po svém. Ale to je asi úkolem autora-studenta, ne pedagoga.

- Začal jsi tedy studovat v Pardubicích. Jak moc jsi využil získané vědomosti z pražské školy? Kdo tě na Pardubické univerzitě nejvíce oslovil či ovlivnil?

Z literárně-historického i teoretického hlediska čerpám z pražské školy dodnes. Nicméně je to spíš začátek všeho. Literární akademie mi do pardubického studia vnesla zejména zřejmě mé celoživotní téma: problematiku výuky tvůrčího psaní. Paradoxně jsem se až v Pardubicích seznámil s pro mě nejinspirativnějším pedagogem tvůrčího psaní, dr. Jiřím Studeným, ve kterém jsem našel jak výborného teoretika oboru a rétora, tak i aktivního básníka. Tvůrčí psaní otevírá do velké šířky, aby neomezoval vůbec žádného adepta tvůrčího psaní. Někoho někam tlačit a ovlivňovat, je asi největší obava správného talentového pedagoga. Nicméně já se nechal ovlivnit rád, zejména samotnou snahou neovlivňovat a přenechávat zodpovědnost na samotném autorovi.

- Jestli se nepletu, pomalu budeš končit v bakalářském studiu. Na jaké téma chystáš bakalářskou práci?

Mé téma se jmenuje Institucionální výuka tvůrčího psaní v české literární kultuře, literární kultura je to, co nás literáty i čtenáře obklopuje a napomáhá samotné existenci literatury. Jako třeba tenhle časopis. Na institucionální výuku jsem se zaměřil, protože nelze výzkumem zmapovat všechny kurzy v českém prostředí, lektorů přibývá a ubývá, celé prostředí je poměrně dynamické a bylo třeba si tu množinu omezit. Nicméně ani tak jsem neobsáhl vše. Někteří pedagogové neměli chuť, jiní čas – na rozhovor nebo vyplnění ankety. K některým jménům jsem se propracoval až příliš pozdě. Proto jsem se rozhodl, že vyzpovídám pouze ty nejpodstatnější pamětníky samotných počátků tvůrčího psaní u nás. Jsou jimi Marek Stašek a Jiří „Šlupka“ Svěrák z VOŠ Jaroslava Ježka, docent Jan Dvořák z Univerzity v Hradci Králové, docent Zbyněk Fišer z Masarykovy univerzity v Brně, profesor Jan Vedral ze současné DAMU, který spolu s Alexandrou Berkovou zakládal Literární akademii, a jako poslední, pro mě nejzajímavější, jsem si troufl zmínit právě pardubickou školu s Jiřím Studeným a Antonínem K. K. Kudláčem. Celé téma je na delší výzkum, je to něco, co mě baví, co je podstatné pro mě jako autora i jako pedagoga tvůrčího psaní, takže průzkum a rozhovory budou pokračovat dál.

- Překvapilo mě, že jsi v rámci studia byl na studijním pobytu v Srbsku. Můžeš nám o této zkušenosti říci více? Jak se ti poštěstilo dostat se do této slovanské země?

Filologická fakulta (Filološki fakultet) Univerzity v Bělehradě (Univerzitet u Beogradu) se stal spřáteleným pracovištěm právě s Univerzitou Pardubice, dostal jsem se díky Erasmus plus na tamní bohemistiku, kde jsem potkal úžasné lidi, jako je například slavista a lexikograf profesor

Jaromír Linda (ano, potomek toho Lindy s Rukopisy) nebo docent Dalibor Sokolović, neuvěřitelný polyglot (jak on říká „papagáj“). Srbsština je kouzelný jazyk, který mi otevřel pohled na češtinu. Je to krásná zkušenost, dívat se na rodnou řeč jako na cizí jazyk. Zároveň byl pro mě pobyt i příležitostí vyjadřovat se k tématům, která z blízka nejsou vidět, a je třeba poodstoupit. Napsal jsem silné básně, poznal úžasné přátele. Toho druhého si cením samozřejmě víc.

- Nedá mi to, abych se nezeptal, jestli jsou stále v Srbsku vidět důsledky událostí v 90. let 20. století kolem tzv. Balkánských válek či bombardování bývalé Jugoslávie?

Kromě těch vizuálních důsledků, že vidíte spoustu zakonzervovaných veřejných budov s dírami po humanistickém bombardování, je, zdá se, plno děr i v samotných Srbech. Ale Srbové mají jinou mentalitu než my. Oni bojovali mockrát předtím, spíš než válku si s sebou proto nesou nostalgii na prosperující Jugoslávii a někteří i na maršála Tita (viz jeho portrét v mém srbském pokoji).

- Jak vnímají Srbové Českou republiku? Co znají z naší literatury? A vůbec, jak moc je srbsština vzdálená nebo příbuzná češtině?

Začnu tou srbsštinou. Nejsem odborník, takže jen laicky – srbský jazyk je podobný lexikem i gramatikou, ale to vám pomůže jen ze začátku. (Asi jako když jsem kdysi nastupoval na Strojní fakultu ze strojní průmyslovky.) Jako Češi máme výhodu například před Číňany nebo Portugalci, se kterými jsem chodil na srbsštinu pro cizince. Do budoucna to ale člověku může překážet – pletete si koncovky nebo slovíčka. Slova v srbsštině často znějí stejně jako v češtině, ale mají úplně jiný význam, což je ale asi časté u všech slovanských jazyků. (Tehdy na té „strojárně“ se ukázala důležitější neznalost matematiky než znalost odborných předmětů.) Srbové nás Čechy vnímají jako „bratry Slovany“, jsou k nám přátelští – ale mám pocit, že mí srbsští přátelé jsou snad přátelští ke každému. Co se týká literatury, nemůžu moc porovnávat, na bohemistice měli někteří studenti načteno víc než já. Potíž je spíš v tom idealizování české kultury a v pozitivistickém pohledu na věc, který je ale dán tím, že právě srbsští čtenáři spolu s českou literaturou rozpoznávají celou českou kulturu, kdežto my se už dokážeme soustředit čistě na samotný text.

- A co ty bys nám doporučil ze srbské, potažmo jugoslávské literatury?

Neměl jsem bohužel příliš času na čtení toho, co bych rád četl. Ještě je toho příliš mnoho nepřečteného z české i světové literatury. Nicméně do češtiny

jsou přeloženy tři knihy Milorada Paviće, z nichž dvě jsem si vezl do Srbska a pouze rozečtené jsem je přivezl zase zpět. Moji přátelé mi doporučovali mnohá jména, kterými se chci v blízké budoucnosti popasovat.

- Obrátím list, vedeš řadu autorských psaní v nejrůznějších místech po republice. Jak tě napadlo začít organizovat tyto kurzy? Kde všude vedeš tvůrčí psaní?

Vzniklo to náhodou, jako mnoho dobrých věcí. Když jsem skončil studia Konzervatoře Jaroslava Ježka a začal pracovat v Městské knihovně v Lounech, byl jsem požádán, zda bych vedl tvůrčí psaní pro Třetí věk (vzdělávání seniorů). Knihovník a lektor jsem prakticky dodnes. Mezitím jsem si ještě dodal odvalu k prohlubování zkušeností a znalostí na Literární akademii a teď v Pardubicích. Lekce psaní jsou pro mě nabíjením baterek. Setkávat se s lidmi, kteří rádi čtou nebo píšou a bavit se s nimi nad zákonitostmi literatury a možnostmi, jak se těmito zákonitostem vyhýbat, to je pro literáta jedna z mála možností, jak vystoupit ze své autistické bublinky a načerpat životní energii ve skupině podobných lidí. Bohužel to má jeden neblahý vedlejší efekt; čím víc se staráte o texty druhých, tím méně energie zbývá na ty vaše. (Což už věděla i Alexandra Berková.) Kurzy vedu v mnoha místech republiky, některá místa se mi otevřela sama, některá se zase přirozeně uzavírají. Spolu s mým přestěhováním z Loun do Jičína se ukázalo nejdůležitější si vybudovat zázemí ve svém novém domově a jeho okolí. Takže vedu kurzy v Jičíně, Nové Pace, na Pecce, snažím se jezdit za svými studenty do Loun a letos jsem ještě poznal skvělé lidi v Neratovicích u Prahy, což je až symbolicky přesně na půli cesty mezi Jičínem a Louny.

- S jakými „studenty“ se setkáváš? Přinášejí i oni něco tobě, tvému psaní?

Setkávám se především s lidmi. Každý jsme nějak stejní a nějak odlišní. To, jestli se dá psaní naučit, neřeším. Nedá se naučit jako exaktní věda, ale má smysl jej vyučovat, asi jako například rétoriku. A nemám vůbec žádné ambice z někoho „vyrobiť“ spisovatele. Dokonce se čím dál více jako důležitá ukazuje seberozvojová, osobnostní složka lekcí. Současná společnost je komplikovaná, vyznat se v ní dá těžko. Nicméně lidská mysl funguje literárně a využívat literaturu ke kritickému myšlení nebo sebevyjádření, je velice efektivní metoda, jak si terén kolem sebe dobře zmapovat a jak se v něm neztratit. Pokud jsem si předtím drobně postěžoval, že vyučování bere energii a čas k tvorbě, zároveň je to ale práce

se skupinou, se skupinou lidí, kteří jsou na stejné vlně jako já, na vlně literatury. Kurzy, které vedu, mi dávají to samé, co se snažím předat; kritické myšlení, hlubší porozumění čteným textům a netradiční cesty ke psaní. A vždy je to příležitost poznat znamenité lidi i sebe sama.

- Jeden z kurzů vedeš i v Jičíně, kde se trojici tvých studentek podařilo vydat podle mého názoru zdařilý sborník „Ženy perem aneb Literární úlet(k)y“. Předpokládám, že právě jičínský kurz je měřeno tímto metrem jedním z nejúspěšnějších. Můžeš nám své „ovečky“ blíže představit, stejně jako celý sborník (mimochodem uveřejňuji práce ze sborníku v tomto vydání ČAJe).

Ženy perem jsou pro mě osobně tou metou, o kterou se ani nelze v tvůrčím psaní snažit. Skupina autorek se rozhodne, že texty z kurzu vydá samizdatem a navíc je prováže rámcovým příběhem. Jde o cvičení, která jsem posbíral při svých studijních dobrodružstvích, nejvíce mě v próze ovlivnil René Nekuda a v současnosti čerpám hodně ze současných studií v Pardubicích. Ženy perem je v podstatě autorská trojice, tvůrčí skupina, které se teď bohužel příliš nevěnuji, ale vše se napraví, jen co obhájím bakalářku a složím státnice. Nejde o to, že se Ženy perem rozhodly vystoupit z rolí kurzistek do rolí autorek, ale jde o to, že do role aktivních autorek. Nikoho se nesnažím škatulkovat, jde o to, že pro každou knihu se musí autor znovu narodit, jak tvrdil moudře Arnošt Lustig. Dita píše geniálně čtivé zápletky, Míša se našla v žánru hlubokých pohádek pro všechny generace a Tereza vyniká v dialozích, které prozrazují její herecké zkušenosti. Psaní prostě odráží to, jací jsme, co máme a co nemáme rádi.

- A co nového v kurzech psaní chystáš?

Rád bych hned po festivalu Jičín – město pohádky, kde jsem přijal letos podruhé roli šéfredaktora Pohádkových novin, odstartoval další sezónu tvůrčího psaní. To znamená přitáhnout k sobě nesourodé individuality, které baví čtení a psaní a kteří neostýchají přemýšlet nad tím vším. Věková hranice neexistuje, literatura jako ostatně obecně umění hranice odjakživa spíš stírá. Pokud by někoho zajímaly podrobnosti, nejjednodušší je napsat na adresu: pavel@paveljonak.cz.

- Víím, že taky hraješ na kytaru, skládáš písňové texty. Jak to všechno stihneš?

Všechno nestihnou. To je jasné. Letos jsem se ale zařekl, že tvorby bych chtěl opravdu opět produkovat víc než v minulých letech, takže se rýsuje doufám budoucí spolupráce s Lenkou Filipovou, navíc jsem už dlouho

nenapsal vlastní písň. Rád bych i víc hrál. Literatura je pro mě ale na prvním místě, takže si pokusím zpracovat texty z Bělehradu a vydat sbírku. Nemám nic proti samizdatu, ale rád bych si prošel kamenným nakladatelstvím. Sám vidím, že poctivá redakční práce a neodbytný knižní design vede teprve k plnohodnotné knize jakožto artefaktu, estetickému objektu.

- A máš čas na vlastní tvorbu? Nebo aspoň na četbu? Který autor (kniha) v poslední době tě oslovil?

Moje kamarádka Míša Keroušová si jednou za čas produkuje a organizuje soukromé měsíční rezidenční pobyty v cizině, aby dokázala psát to, co jí vzniká v hlavě. Pro mě se ukázal tenhle model funkční také, protože v běžném provozu a každodenní realitě se nezmůžu na odstřihnutí se od světa, které vyžadují delší texty nebo cykly. Mohou vznikat pouze krátké básně nebo nanejvýš písňové texty. (Což není málo.) Ohledně četby bych se nerad vyjadřoval, doposavad platím dluh české literatuře tím, že se prokousávám všemi těmi jmény tesanými do skal od národního obrození po současnost. Takže ze současníků právě mnoho přečteno nemám, ti si musejí počkat. Alexandra Berková vysvětlovala ve svých textech pojem destilace chvíle, který stojí za dobrou poezií a prózu pak definovala jako součet takovýchto poezií. Musím jí dát za pravdu a ze současníků tak vyzdvihávám básníka Marka Šindelku se všemi jeho texty, kterých má na svůj věk už celkem požehnaně. Není to ale četba pro každého, protože jeho beletrie se vzpírá konvenčnímu příběhu. Já na Markovi oceňuji nejvíc jeho jazyk.

Hodně úspěchů ve studiu a hodně úspěšných absolventů kurzů tvůrčího psaní.

Děkuji za rozhovor.

Václav

ŽENY PEREM

Literární úleky (úlety)

Předmluva

Člověka nikdy nepřestane udivovat, co se stane, když se zhmotní něco, co si z počátku jenom matně představoval.

Mělo to být jenom deset na sebe volně navazujících lekcí. Jako náhodou se zjevila možnost zajímavé adresy Židovské 100. Náhody ale přece neexistují. A tak na několika místech rozhazují plakátky a letáčky a čekám na termín zahájení.

Do čeho jsem se to pustil. Už jsou přihlášené tři! V den a hodinu zahájení čekám netrpělivě s očima sledujícíma čas. Za pár minut začínáme.

Přišly, není cesty zpět. Zatím jen dvě, příště bude třetí. Zhluboka dýchej, jenom klid...

Luisa

Je konec léta. Sedím v kavárně v Lodžii a drbu za uchem mourovaté kotě.

„Hele co jsem našla, to bys tu měla zkusit!“ podává mi malý leták kamarádka Lenka.

„Tvůrčí psaní? To mi jednou stačilo.“ vzpomenu si na akci, kterou jsem absolvovala nedávno v Praze.

Náš lektor se jmenoval Jonáš a byl svůj. Věčně pololežel v učitelské židli, s nohama na desce stolu a ležérně se pohupoval. Hodně, rád a hlasitě mluvil. Jen jednou – a to hned u prvního textu – mě pochválil. Za tři věty první pětiminutovky. Jako jediná jsem pochopila zadání. Jakmile jsem ale ostatním ukázala cestu, už nikdy jsem se dalšího vy-znamenání nedočkala. Jonáš dokázal kriticky i mlčet. Z jeho sevřených úst a ostrého pohledu pochopil každý, že dál číst nemá cenu. Že neuspěl. Kromě Kateřiny, která přes své tlusté brýle na Jonášův obličej neviděla. Lucii dokonce za její milostný popis znemožnil a rozplakal tak, že z hodiny utekla a už se nikdy neukázala. Jonáš je i herec, herec malých rolí. Vždy, když ho zahlédnu v televizi, vzpomenu si na tři středční večery, kdy jsem fakt nechtěla být vidět ani slyšet, kdy jsem se styděla za tu troufalou myšlenku chodit na tvůrčí psaní a možná i doufat, že by mi to mohlo jít. Takže ne, děkuji, znova tohle zažít nechci.

„Jen tam jdi, tady to bude jiný. Určitě tu nebude tolik divných grafomanů a neuznaných Vieweghů jako v Praze. A říkalas, že si tu stejně musíš najít nějaký koníčky. Začni psaním.“

„Já fakt nevím.. Ale dej mi ten leták, třeba si to rozmyslim.“ uzavřu rozhovor na tohle téma.

O pár dní později jsem se rozhodla: „No dobře, tak já to teda zkusim. Co se

může stát? Ty lidi můžou bejt divný. Co když na mě budou koukat jako na nafoukanou Pražandu? Jak mám mluvit? Prej mám přízvuk. Nebo můžu říkat, že jsem od Kutný Hory a Prahu uplně vypustit. Ale zase, přece nebudu schovávat posledních 17 let života, neměla bych se stydět za to, kde jsem žila a co se tam ze mě stalo. Bože, já nevím, co když se na to vykašlu a nikam nepudu? Jak asi připadám ostatním? Co když sem divná já a všichni kolem sou normální? A vůbec to nesouvisí s Prahou? I když i tam jsem měla pocit, že tam nepatřím. Takže to bude mnou. No, tak to psaní teda zkusim. Když tak prostě uteču.“

A abych se představila: Jmenuju se Luisa, je mi třicet tři a začínám znova. V mém minulém životě jsem se realizovala jako svatební koordinátorka a svou práci jsem milovala. To se mi vymstilo.

Kurz tvůrčího psaní

„Agáta je už najedená, měla rohlík s máslem a jahody. Jestli budete ještě venku, ať si vezme tu růžovou mikinku. Karel je nakojený a přebalený, plínky jsou v tašce na kočárku, kapičky na bříško na stolku. Tak já teda jedu.“

První hodina tvůrčího psaní začíná za čtvrt hodiny a mě čeká ještě dvanáct kilometrů autem. Ještě jednou vše hystericky zkontroluji a vyřážím. Moje první dvouhodinovka bez dětí po ... hodně dlouhé době. Karel se narodil skoro před rokem, Agátě jsou tři a mně asi sto let. Na ten kurz jsem se přihlásila skoro náhodou. Karlovi zrovna rostly zuby, budil se v noci tak po hodině, takže nemělo cenu jít spát, koukala jsem facebook a tam na mě vykoukla pozvánka na deset čtvrtků, kde bych nemusela kojit, přebalovat, převlékat, vařit ani vyvařovat dudlíky. Čtení mě bavilo od malička, spisovatelka je moje vysněné povolání, akorát jsem nikdy nic nenapsala.

Teda nepočítám slohovky do školy, pubertální deník a pár zpráv pro nadřizené. Mým posledním literárním počinem bylo pojmenování syna po Karlu Čapkovi. Dcera je taky podle Agáty Christie. Tak kdy jindy než teď, když jsem na mateřské a kurz se otevírá v mém rodném maloměstě. Když jsem to nadhodila manželovi, nebyl vůbec nadšený. Obvykle odvede Agátu do školky a vrací se až v noci z práce a na tohle nebyl připravený. Ale ani já jsem nebyla připravená na to, že budu na téměř všechno doma a s dětmi sama. Takže vyřážím s kroužkovým blokem a propiskou vstříc literárním dobrodružstvím.

První dojem je dobrý, sedíme venku, na dvorku židovské školy a jsme jen tři. Bála jsem se, že tam bude fůra lidí, to by se mi asi moc nechtělo jim předčítat moje pokusy o literaturu. Z toho tmavovlasého a usměvavého mladíka se vyklubal náš lektor a ze stejně staré blondýnky Pražanda. Svět je plný překvapení.

Bylo to báječné. Na dvě hodiny jsem to byla zase já, Tamara, třicet pět let, která má na všechno odpověď. A když nemá tak si ji vymyslí.

A tentokrát i запиše. Dostali jsme několik námětů jak psát, takové hraní s

písmenky. Mně vyhovovalo i automatické psaní, prostě vezmu tužku a uvidím, co napíšu.

Psaní jako zaklínání
Psaní perem, tužkou, rtěnkou
Kdo ví, co je za záclonkou
Levá, pravá, seno, sláma
Dlouhé krátké samohlásky
Bez citu a bez nadsázky
Tvrdé měkké souhlásky
S obavami, bez lásky
V páru jsou jen dvojhlásky
Píšu perem, tužkou, propiskou
Bojím se, co budu číst
Propadat se do sebe
Sama sebe jíst
Niterný vhled nebo malý kuk
Stejně je to všechno fuk

Za domácí úkol jsme dostaly napsat povídku Obyčejný den. Už se těším na psaní o kojení a plínkách mezi kojením a plínkami.

Jako malý dárek na přivítanou jsme dostaly malé bločky, kam si máme zapisovat nápady, postřehy a citáty. První zápis: Co je psáno, to je dáno. Pak jsem to přepsala na: Co je psáno, to je ti dáno.

Strach

„Kdo vydrží, vyhraje.“

Jdu! Vzala jsem si nový červený svetr. Ve zkušební kabince vypadal líp než na denním světle. Jenže když si ho sundám, zmrznu. Sice svítí sluníčko a není zas tak úplná zima, ale léto skončilo. Musím to v tom svetru prostě vydržet.

Židovská ulice. Která to je? První za náměstím nebo až ta druhá? Kruci, bude šest. Přijdu pozdě. Nesnáším chodit pozdě. Přidám. Mezi domy zahlédnu synagogu. Ta by mohla být v Židovské. Zahnu doleva. Na chodníku jsou světlými kostkami vydlážděné římské číslice. Dojdu k trojce, na fasádě zahlédnu cedulku s číslem popisným 100. Jsem tu. Opatrně otevřu těžké dveře. Zaslechnu rozhovor dvou lidí. To by šlo, hlavně žádné davy. Stejně se bojím. Tři schody. Mám boty na podpatku a moje nesmělé kroky se rozlehnou celým velkým domem. Hlasy zmlknou. Teď už se mi nepodaří zmizet. Zkusím úsměv, roztáhnu rty a vycením zuby. U stolku na malé předzahrádce sedí jedna holka, může být stejně stará jako já. Hlasitě se představí jako Tamara. Z otevřených dveří kavárny vyjde lektor. Vypadá sympaticky a trochu přísně. To dělají ty brýle, dneska jsou moderní, ale všem přidávají roky a vážnost. Pořád držím americký úsměv, až mě bolí za ušima. Sednu si a sundám ten příšerný svetr. Po

zádech mi tečou čůrky lepkavého potu nervozity. Myslím, že bych to dneska mohla zvládnout. Nikdo jiný už nepřijde. Díky bohu. Tamara je dost upovídaná. Jsem za to ráda, aspoň nemusím nic říkat já a můžu se aklimatizovat.

Pořád mi hlavou běží myšlenka – proč jsem se stěhovala??? V Jičíně je krásně, ale občas se mi zasteskne po starém životě, když ještě všechno fungovalo. A teď tady, v cizím městě, s cizími lidmi, žiju svůj aktuální život.

Musím se začít soustředit. Hodiny na bráně odbíjí sedmou. Pokusím se zapojit do hovoru, ale Tamara s Pavlem mluví o knížkách, které ne-znám. Když se oba na chvíli odmlčí, vytáhnu Harryho Holea, mého oblíbeného detektiva alkoholika. Rozhodně zaujmu. Myslím, že se nemusím bát, že by mě oba považovali za namyšlenou intelektuálku z velkoměsta.

Půjde to, říkám si cestou domů. Nebude to tu stejné jako na kurzu v Praze. Pavel je sice taky nějaký současný spisovatel nebo básník, jak sám říkal, ale aspoň nepouští hrůzu a děs hned na první hodině jako můj bývalý pražský lektor. Budeme ho muset donutit něco svého přečíst, ať se ukáže!

Nevím, do čeho jdu

Jmenuju se Josefina a je mi okolo padesátky. Mám čtyři děti, manžela a psa. Bydlím v paneláku, skoro celý život v jednom městě. Zajímá mě, proč lidi píšou a proč čtou, co někdo jiný napsal. Tak jsem se přihlásila na kurs tvůrčího psaní.

Dneska jdu poprvé na to tvůrčí psaní. Ani nevím, co to je. Ostatní už vědí, měli minulý týden hodinu, kam jsem nemohla. Ostatní znamená dvě ženy. Dvě ženy, které vědí víc než já.

I když popravdě... něco vím. Pan lektor mi poslal email s úkolem a popisem první hodiny.

Hlavně doufám, že si nebudeme psát něco při hodině, to určitě nedokážu. I obyčejnej mail píšu půl hodiny a za tu půlhodinu ho třikrát ho přepíšu.

Co si vezmu na sebe? Zkusím sukni, aspoň budu vypadat jako žena. Ten svetr a vysoký boty jsou možná moc, je konec září a teplo. Ale co, už nemám čas se převlíkat, tak jdu. Hlavně propisku a blok. Aha, tak ten nemám. Snad mi děti půjčí. Odcházím, rodina se se mnou loučí jako bych odjížděla na půl roku do Asie. Možná to s tím psaním byl dobrý nápad, zřejmě vypadám zajímavě nebo odvážně.

Vyrazím do Židovské 100. Naštěstí už jsem tam byla při slavnostním otevření. Víím, jak to tam vypadá a to mě hodně uklidňuje. Těším se, že si dám čaj, ten mě taky uklidňuje. Je tam přec spousta nádobí a dvě varné konvice.

Tak jsem tady, kde asi jsou? Myslela jsem, že budeme v přednáškové místnosti. Aha, už mě našli. Jsme v „Kavárničce“ a žádné nádobí ani konvice tu nejsou. Zato je tu docela zima a jenom takové ty malé stolečky a kavárenské

židličky.

Představujeme se navzájem. Stydím se jako obvykle. Holky se jmenujou Tamara a Luisa, vypadá to, že už se znají víc, i když Luisa se právě přistěhovala. Pan učitel se jmenuje Pavel a taky se přistěhoval. Moc

nechápu proč zrovna do Jičína? Povídání o knížkách mě baví, možná proto tu jsem. Luisa čte i detektivky, to mi dává naději, že bych to taky mohla zvládnout.

Po hodině sezení zjišťuju, jaká může být v září zima. Posloucháme začátky různých textů, máme si vybrat a dokončit je po svém. Uvědomuju si, jak je každý ten text krásný a nenapadá mě nic, jak ho dokončit. Holky píšou a vypadá to, že jim to jde. A taky jo, čteme, co jsme napsaly.

Jsem ráda, že je konec. Dostáváme úkol, z náhodně vygenerovaných slov a vět napsat krátký text. Například Cibule, Blondýna, Dva se perou a třetí směje. No, to jsem na sebe zvědavá. Z toho nedám dohromady ani školní sloh.

Cibule a blondýna

V životě si musíte dávat pozor, aby vás nerozplakala obyčejná cibule. Tak jako se to stalo v přeneseném smyslu dvěma zlodějkům.

Právě dnes se na ně usmálo štěstí v jednom klenotnictví. Dnešní lup byl větší, než obvykle, nesli ho ve staré kožené brašně, kterou našli u tetičky na půdě. Teď mířili po rušné ulici směrem ke křižovatce a zdálo se jim, že na jejich starou kabelu se každý dívá. Měli strach, ohlíželi se a vylekal je kdejaký zvuk, třeba projíždějící tramvaj, zatroubení auta, pokřikování prodavačů. Přitom oni dva byli možná víc nápadní než jejich zavazadlo. Jeden vysoký a hubený, jako byste oblékli taktovku do kabátu, a druhý spíš menší a kulatý, jako budíček v sáčku. S touhle vizáží museli mít strážného anděla, aby se jim podařilo něco ukrást.

Tou dobou kráčela po stejné ulici blondýna. Na rozdíl od našich dvou přátel na sebe ráda poutala pozornost. Vždycky měla pocit, že je výjimečná, a od dětství se snažila, aby si jí všímali. Viděla se jako budoucí Marilyn Monroe nebo Madonna. Svět ji tak bohužel neviděl. Až když si v pubertě odbarvila vlasy, muži se za ní začali ohlížet. To jí prozatím stačilo.

Odbarvená blondýna, taktovka a budíček se blížili ke stejné křižovatce. Právě tou dobou je mýjelo policejní auto se zapnutým majákem. Zvuk sirény naše zlodějčky pochopitelně vylekal. Položili kabelu na zem, jakoby k nim nepatřila, a nenápadně si prohlíželi jakousi výlohu. Přitom se začali hádat, či to byl vlastně nápad ukrást šperky, a co všechno může vyjít najevo, když je chytanou. Kabely stála trochu osamoceně na chodníku. Kolemjdoucí blondýna do ní nahlédla. Uvnitř byly šperky, krásné šperky a ležely tu jen tak na ulici. Rozhlédla se a zdálo se, že nikomu nepatří. Pochopila, že lepší bude dlouho nepřemýšlet. Vzala koženou brašnu a se svým dárkem, který ji věnoval osud,

zmizela v davu na rušné křižovatce. Smála se, protože se konečně cítila přiměřeně odměněná.

Když se ti dva vzpamatovali a přestali se hádat, bylo už pozdě. Kabela byla pryč. Rozběhli se každý na jinou stranu, vráželi do lidí, okýnky nahlíželi do aut, skleněnými výlohami se dívali do obchodů a kaváren, ale nic nenašli. Když se nakonec zase sešli, padli si do náruče a oba se rozbřečeli.

Na tomhle případu můžeme vidět, že ne vždy je člověk po zásluze odměněn, ale někdy dopadne odměna na nepravého.

Větrníky

Mladší bylo skoro čtrnáct, měla hnědé vlasy a hnědé oči. Stejný odstín vlasů měla i ta starší, ale oči měla modré a už jí bylo o čtyři víc. Další lenivě odpoledne doma mezi školou a příchodem matky z práce. Ta dokázala proměnit malý, útulný byt na bitevní pole, které si nezadá s Kresčákem. Někdy se vracela tichá a unavená a to se potom obě dcery mohly přetrhnout, aby ji rozveselily, pomohly s úklidem, nebo alespoň zalezly do svých koutků a nerušily.

Dnes byl jediným zpestřením dlouhého odpoledne zbytek zákusků ze včerejška. Starší otevřela lednici a zdvihla papír. Na tácku ležely dva větrníky. Paráda, mladší větrníky nejí, takže jsou oba její. Jeden opatrně vyndala z lednice a hned ve stoje ho snědla. Ještě se v jejím břiše ani neohrál, stále studil jako vnitřek lednice a už volala do pokoje.

„Beru si i ten druhý větrník!“

A už už ho vytahovala i s papírem ven, když se mladší přirítila do kuchyně: „To teda ne, ten je můj!“

„Ty větrníky nejíš.“

„No a co? Je můj, můžu si s ním dělat, co chci.“ A vytrhla zákusek starší z ruky.

Ta, vědoma si čtyřletého rozdílu mezi nimi, který celý život hrál na její stranu, neváhala ani vteřinu. Chtěla vzít sladkost z ruky a rovnou jí výchovně poklepat přes pusku, jenže než se nadála, ležela u lednice na zemi. Mladší jí seděla na břiše, dlaněmi jí svírala zápěstí a ona se jen bezmocně svíjela na líně.

Jak se to stalo? Jak to, že má takovou sílu? Sice chápala, že je v dost nevýhodné pozici, ale bojovnost ji neopouštěla.

„Naval sem ten větrník, stejně ho jíst nebudeš,“ zasyčela.

„Chceš větrník? Tak tady ho máš!“

Sladká hmota se jí rozprskla po obličejí, přesně v tom momentu, když v zámku zarachotil klíč.

*

Každý má holt to svoje hledisko, svoje vysvětlení, aby co nejvíce zapadalo do jeho vidění světa. Akorát moje vidění je pěkně zúžený – výhled zakrývá myčka, pračka, sušička, žehlička, dětská vanička, kašička a ta moje dvě

zlátka. A nadužívání zdrobnělin. Už mi asi fakt hrabe. Stojím s kamarádkou před supermarketem, vysvětluji jí, jak nám na prdíčky zabírají nové kapičky a najednou má v očích ten, výraz: holka, máš mlíko v hlavě. Bodejď by ne, jednou rukou bezmyšlenkovitě drndám nákupní vozík jako kočárek.

Snažím se alespoň trochu mateřských povinností přesunout do manželova vidění světa, ale je to celkem nadlidský výkon. V neděli jsem se probudila brzy, všichni ještě spali. Rychle jsem se oblékla, napůl pro-budila tatínka a řekla jsem, že jdu do lesa na houby. Vyběhla jsem z chaty, do lesa je to tak pět set metrů a byla šťastná za každou chvíli. V lese bylo nádherně, ale po půl hodině slyším dětský pláč. Paráda, houbaři – vysbírají mi moje místa a ještě s sebou mají nějaký urvaný dítě. Pláč neslábne, zní to jako když to dítě čtvrtí, to si ho nemůžou uklidnit? Jdu tím směrem a najednou proti mně, jen v kabátku od pyžámka a holínkách moje tříletá Agátka. Krve by se ve mně nedořezal. V chatě hoši, otec a syn, klidně spí. Hledisko tatínka, že když spal, opravdu nemohl nic dělat, jde mimo moje mateřské chápání světa.

Do notýsku zapisuji citát Jary Cimmana: Každé zbytečné slovo je zbytečné.

Jičínský sexy hasič

Než se pořádně rozkoukám, je tu zase čtvrtek. Ráno v kanceláři na-rychlo sepisuju domácí úkol a snažím se vytěsnit události tohoto týdne, které mě zatáhly zpátky do Prahy. Jak dlouho mě bude ještě Michael pronásledovat?

Přitom bych tady mohla vést obyčejný život. Koupila bych si malý domek se zahrádkou, pořídila si kočku, do domu pec a na zahradu jabloni. Prátelila bych se se sousedy z ulice, pěstovala vlastní česnek a každý večer sledovala ze zápraží západ slunce. Něklepala bych se strachy při každém zazvonění telefonu. Život by mohl být krásný, nebýt jednoho letního odpoledne před dvěma lety.

Zahradní slavnost, na které jsem se s Michaelem Langerem poprvé setkala, se odehrávala na jejich rodinném sídle na Slapech. Zaujal mě na první pohled – něco mě k němu přitahovalo, pořád jsem se pohybovala v jeho blízkosti a hladově hltala každý jeho pohyb. Byl čerstvě zasnoubený, což byl i důvod, proč jsem se mezi tou snobskou sebrankou vyskytovala já. Jeho budoucí žena chtěla, abych jim naplánovala pohádkovou svatbu. Po seznámení s Michaelem jsem chtěla odmítnout, Anna mi však nedala šanci. Už v tu chvíli jsem ji začala nenávidět. Byla to úplně obyčejná holka, klidně bych řekla, že vyrůstala ve stejném paneláku jako já. A uhnala chlapa jako Michael. Při pohledu na ně mě šířila žárlivost doprovázená dobře maskovaným vztekem a následně smutkem.

Po třetí skleničce sektu jsem se stala jejich věrným stínem. Následovala jsem je všude, ze vzdálenosti dvou metrů jsem kopírovala jejich kroky v zahradě i po domě. Díky tomu jsem se stala nechtěným svědkem ohnivé hádky probíhající po půlnoci za dveřmi luxusní koupelny. Slova, která létala

vzduchem, byla překvapivě zlá, nenávistná, plná odporu. Většinu z nich vyslovovala ona. Dokonalá snoubenka. S dokonale spodinským slovníkem.

Najednou ztichla. Vodopád jejích urážlivých slov utnul zvuk dlaně dopadající na rozpálenou tvář. Michael vyběhl z koupelny a zamířil ke schodišti vedoucímu do přízemí, kde sebral z komody klíče od svého vozu zaparkovaného před domem. Vzdáleně jsem zaslechla nastartování sportovního auta doprovázené proklouznutím vychladlých pneumatik na šterkové cestě a pak už jen mizející zvuk, který doprovázel odjíždějícího Michaela do neznáma.

„Luiso! Posloucháš mě? Neměla bys už jít? Bude šest!“ probudí mě ze vzpomínek hlas mojí šéfově.

„Ježiš, díky! Trochu jsem se zamyslela. Letím, tak zítra!“

Dubové dveře otevírám přesně v šest. „Dobrý den! Stihla jsem to! Je, ahoj, ty jsi tu nová, vid’? Já jsem Luisa.“ zahlédnu vedle Tamary krátkovlasou zrzku.

„Ahoj, jo, jsem nová. Jmenuju se Josefína. A vlastně vůbec nevím, proč tu jsem.“

„Tak, dámy, začneme. Dnešním tématem je Hledisko. Zjednodušeně jde o to, že každý z nás má na stejnou věc jiný pohled. Vyzkoušíme si to na příkladu: Představte si, že do zámeckého parku spadne z nebe muž. Jak se o této situaci vyjádří malá holčička s lízátkem? A jak stará babička, která jde zrovna do kostela? A co hasič?“

„Ha, zkouška z reálií. Jestlipak víš, milá cizinko, kde je tady zámecký park? Jak to v něm vypadá a jak daleko je kostel, ve kterém se konají mše? Ted’ se ukaž, Pražando, jestli svůj zájem o Jičín jen nehraješ.“ proletí mi hlavou.

Tak jdeme na tu malou, copatou holku s lízátkem. Co by asi tak mohla udělat? S dětmi zkušenosti nemám, v mém okolí se nevyskytuje nikdo pod třicet. No, třeba:

„Překvapená holčička vrazí lízátko do pusy a fascinovaně zírá na toho divného strejdu, který neohrabaně leze z obrovské jámy. Je celý zamazaný od hlíny – půjde se vykoupat do fontány, jako to dělají ostatní děti? Ona nemůže, maminka jí to zakázala, ale třeba Majda ze školky

se tam cachťá pořád. A co to ten pán opakuje za cizí slova? Ona mu nerozumí, musí se zeptat staršího brášky.“

Uf, dřina, ale snad by to mohlo znít uvěřitelně. A stará babička? Navíc věřící? Fajn, tak takhle:

„Pro Krista pána (píše se velké nebo malé k u Krista pána?), matko boží! Pravou rukou se rychle křížuje a – za bedlivého sledování situace – v duchu odříkává Zdrávas Maria. Jistým krokem cupitá k jámě a přes malé brýle pozoruje špinavého cizince. Když začnou odbíjet kostelní hodiny devátou, s politováním se otočí na podpatku a běží do Jakuba. Už se těší, jak budou s kámoškama po mši probírat dnešní událost z parku.“

Hasič, tak to bude brnkačka. V duchu si představím takového svalnatého, černovlasého, polonahého krasavce, jak.. Kruci, takhle ne! Bude mu padesát,

na hlavě mu bude zářit pleš a na poklopec si neuvidí přes rostoucí břicho.

„Zrovna se nacházel nedaleko synagogy, když zaslechl ohlušující ránu v parku. Ani na okamžik nezaváhal, sebral tašku a vyběhl z obchodu. Přesně za 17,1 vteřiny rozrážel dav zvědavců a s obavami se přibližoval k jámě. Ještě stihnul křiknout na souseda, kterého málem porazil, ať zavolá stopětapadesátku a beze strachu se vrhnul do díry. Dopadl vedle zvláštního cizince, kterého odborným pohledem odhadl na pyrotechnika amatéra.“

Dobře, tak tenhle akční hasič nemůže mít pivní pupek. Bude to svalovec. Holky ještě píšou, můžu se zasnít a namakaného požárníka do detailů vybrousit.

Pochybnosti

Při hodině jsme četli svoje dílka napsaná z náhodných slov. Můj příběh se mi zdál hodně slabej. A to jsem původně asi doufala, že se psaním u sebe konečně objevím pro něco talent. A, zase nic. Ale budu pokračovat, horší už to nebude. Psaní má přece jen jednu výhodu, alespoň pro mě. Jsem konečně jen za sebe. A když to nestojí za nic, tak je to moje věc. Všechno ostatní dělám pro někoho nebo v zájmu něčeho. Možná jsem svůj život měla směřovat jinam už kdysi. Mohla jsem být manažerkou, zahradnicí, majitelkou čajovny nebo prodavačkou. Takhle se blížím k důchodu a nevím, kým vlastně jsem. Dost myšlení, lepší bude, když sednu k počítači a začnu, přemýšlením psaní nenahradím.

Petr

Už od malička to byl hračička. Rozebral, co mu přišlo do ruky. Časem se zdokonalil a dokázal ledacos opravit. Někdy mu v tom pomáhal dědeček. Jeho dílna plná náradí připomínala tajemnou komnatu. Vůni, která k ní patřila, miloval. Maminka byla ráda, že se Petr umí tak hezky zabavit. Tatínek byl rád, když mu dobře vyrostly brambory. Babička vládla ve své kuchyni, proto byl dědeček raději v dílně a spolu s vnukem něco kutili. Měl ještě mladší sestru, ale ta do dílny nechodila, a tak pro něj nebyla zajímavá.

Nikdy moc nepřemýšlel o své budoucnosti. Když se měl rozhodovat kam dál, napadla ho průmyslovka. Rodiče byli jiného názoru. Nejlepší bude ekonomka, bude pracovat třeba v bance. Přece nechce chodit v montérkách po dílně. Nevěděl proč ne, ale s rodiči se nechtěl přít.

Vystudoval ekonomickou školu, a protože mu to celkem šlo, přidal si i vysokou. Zůstal ve velkém městě a měl dobrou práci. Taky tu byli kamarádi, malý, ale vlastní byt a život. Domníval se tedy o sobě, že je šťastný. Párkrát se seznámil i s nějakou slečnou, chvíli spolu chodili a pak poznenáhlu chodit přestali.

Jezdával někdy na víkendy domů. To aby maminka neřekla, že na ni zapomněl. S kamarády z dětství občas zašel někam na pivo, popovídat si jak

jde život. Tak potkal Leontýnu a začal jezdit častěji. Většinu času trávili spolu, hodně si povídali a často se smáli. Něco se změnilo, jako by mu přestala sedět velikost jeho života.

Chodíval do staré dílny, děda tam pořád něco tvořil.

„Tak nevím, co mám vlastně dál dělat.“

„Ty nemáš co dělat?“ Zeptala se Leontýna a usmála se celkem nevinně.

Petr se neusmíval vůbec. „Copak nevíš, jak to myslím? Bydlím v Praze a mám tam práci, ty bydlíš tady a svoji školku máš tady!“ Ted' se zarazil. „Nebo ty se mnou snad nepočítáš dál ve svém životě?“

„No, já nevím.“ Smála se čím dál víc. Pochopil a začal se taky smát.

„No jo, paní učitelka a neví. S tím by se mělo něco udělat.“ Leontýna se nedala.

„Já nic dělat nepotřebuju, ty bys měl zvednout kotvy! Ta práce tě stejně nebaví.“ Samozřejmě to byla pravda, to věděl Petr taky.

„Nebaví, nebaví, ale něčí se živit musím.“

„Chodíš často do dílny, co to zkusit jako „hodinový manžel“. Zareagoval překvapeně.

„Myslel jsem si, že chceš, abych byl tvůj manžel.“ Bavila se čím dál víc.

„No né, to je mi překvapení, je to snad nabídka k sňatku?“ Byl trochu nespůj.

„Myslel jsem, že to je jasný, že se vezmeme, to ti přece nemusím říkat.“

„Takže až se mamka zeptá, co je nového, můžu říct, že jsi mě konečně požádal o ruku? To víš, už se těší na vnoučátka.“

Petr vyskočil: „Tobě snad přeskočilo, nemáme kde bydlet, nemám tu práci a ty chceš vnoučátka!“

Leontýna pokračovala smířlivě: „Tak nemusíš být hned hodinový manžel, můžeš si prostě otevřít opravnu.“

Nadechnul se a trochu uklidnil: „Pět let se žívím hlavou, vůbec nevím, jestli zvládnu normální práci, a děda by s tím musel souhlasit, dílna je jeho.“

Chtěla mu pomoc, tak řekla: „Stačí začít tím, že připravíš rodiče na tvůj návrat domů, možná je ostatní napadne.“ Uvítal tenhle věčný tón rozhovoru.

„To už jsem udělal, máma je ráda, a chce mi vymalovat pokoj.“

Hned se toho chytla: „To je jako začátek dobrý. Nejlepší bude, když vymaluješ ty, aby ses trochu zacvičil.“

Petr si povzdechnul: „Myslím, že si s mamkou budete rozumět. Jo, a abys věděla, v práci už jsem dal výpověď.“ Hádejte, kdo se ted' díval překvapeně.

Končily prázdniny a Leontýna se připravovala na nástup nových dětí do školky, to je obvykle náročná doba jak pro rodiče, tak pro děti. Petr se přestěhoval zpátky, bydleli zatím každý u svých rodičů, ale už měli vyhlídnutý malý byt. V dílně se pracovalo skoro denně, dědeček radil a byl ve svém živlu. Postupně vznikl stůl, poličky, skříňka a dokonce i postel. Přesto jak se blížilo září, stával se Petr nejistý.

„Myslíš, že to zvládnu? Budou mě brát vážně?“ Ptal se občas Leontýnky.

„Určitě, podívej, jak já tě беру vážně.“ Odpovídala a smála se.

„To mě právě zneklidňuje, jakou pak mám mít autoritu. Měla bys mě víc podpořit! Dělán to přece pro nás.“ Nechala ho, ať si s tím poradí sám. A tak mu nic jiného nezbylo. Prvního září nastoupil do školy jako nový učitel ekonomiky. Nevěděl, jestli ho nějak neovlivnila Leontýna, ale do práce se těšil.

Klobouk

Dobrý „Dobrý den, mé jméno je Zelenka. Já jsem přišel reklamovat tento klobouk. Koupil jsem ho tady, před osmi lety a už se mu trhá krempa. Ten minulý, který jsem zde zakoupil, vydržel patnáct let. Nakupuji tady klobouky celý život a to je mi už sedmasedmdesát.

No, jistě, ano, to zahradnictví naproti je moje a před tím bylo mého tatíka. Ten si tady taky kupoval klobouky. Ale větší! Tatínkovi museli šít speciální, na míru, jako boty – ty měl devětaštyřcítky. Já mám nohu 43 – jako Popelka, říkával tatínek.

No jo, už jsem taky starej dědek, zahradnictví jsem předal vnukovi. Mám tady někde jeho podobenku, ééé tady né, kapesník, tužka, tedy spíš špaček - to je jediný špaček, kterýho zahradník vidí rád. Ale tady je ta peněženka, no tady, vidíte, můj vnuk. Je vyfocenej před tou americkou univerzitou. V tomhle hábitu tam oni maturujou. No taky museli ušít speciální klobouk – taky větší.

Ale počkejte, vy už tady žádné klobouky nemáte? Tady už není prodejna s klobouky? A co tu máte? Pí ár? Aha, no tak ten můj klobouk snad ještě vydrží.“

*

Zadání domácího úkolu znělo jasně, ale taky dost potrhle. Postava reklamuje pokrývku hlavy a při té příležitosti prozradí jméno, popis jak vypadá, věk, kde pracuje, obsah kapes a velikost bot. Pan Zelenka to snad zvládnul. Ale já jsem málem nezvládla odejít na další hodinu psaní. Ráno říkám manželovi: „Dnes jdu na kurz, přijď dřív, začíná to v šest.“

V pět jsem připravila děti: přebalit, nakrmit, připravit hračky, dětem svačinky, potom tatínkovi večeri, a zbylo mi přesně 90 vteřin, tak jsem se osprchovala, převlékla, namalovala a sbalila sešit. Ve tři čtvrtě na šest mu volám a nebere telefon. Říkám si, že už musí být před domem, proto to nezvedá. Po čtyřech nepřijatých hovorech v 18,00 propadám

hysterii a rozpláču se v koupelně. Je to pro něj neřešitelný problém přijít jednou z práce včas! Jednou za týden pohlídat na dvě hodiny své vlastní děti! Naprostý nedostatek respektu! Dorazil v šest dvacet a neřekl ani slovo. Já taky ne, vztekla jsem zabouchla dveře a cestou na kurz jsem utírala z tváře rozpitou řasenku.

Večer jsem se vrátila v dobré náladě. Trochu proti své vůli, ale je to tam fakt prima a tak mi můj spravedlivý hněv dlouho nevydržel. Úplně v klidu jsem se zeptala, proč nepřišel včas. Tvrdil, že v práci musel čekat na nějakou

externistku. Aha. Externistka. Hmmmm. Tak to je novinka. Tyhleto extra ženy mají na manželství zničující vliv. V mojí bývalé práci jedna rozvedla i pana ředitele. Chtěla jsem to nechat být, ale myslela jsem na to celý večer, i v půl druhé když jsem dávala Karlíkovi mlíko a krátce po čtvrté, když jsem ho přebalovala, tak jsem to nevydržela a poprvé jsem se podívala manželovi do telefonu. A opravdu, v půl šesté volal někomu se jménem Libuška.

Je mi ze sebe špatně. Nesnáším ty ženské, co prohrabávají svým mužům telefon, kapsy, papíry. Jak bych se cítila já, kdybych zjistila, že mi kontroluje telefon? Co bych si o něm myslela? A navíc jsem ani nic nezjistila. To, že se externistka jmenuje Libuška, by mi asi řekl sám, kdybych se zeptala a nefyzlovala mu telefon. Ach jo.

Poznámka do notýsku: Až se bohové rozhodnou nás potrestat, stačí, aby vyslyšeli naše modlitby. Oscar Wilde.

Drsná řezničina

Za celý týden jsem si na Michaela ani nevzpomněla. Práce, ale i nový život mě plně zaměstnávají. Bohužel, onen pocit sladké bezstarostnosti zmizel – jako šlehnutím biče – během několika málo vteřin těsně před odchodem na další hodinu tvůrčího psaní. Už jsem se chystala vypnout počítač, myšlenkami jsem byla v Židovské 100, když pípnul nový email. Nevím, proč jsem ho otevřela. Nevím, proč jsem ho četla. Jen vím, že byl od Michaela. Obsahoval pouze jednu větu. „Myslím na tebe.“ Zatmělo se mi před očima. Nezabývám se ho, nikdy.

Dosednu na svoji židli a zavřu oči. Film o Michaelovi se rozjede v okamžiku, kdy jeho auto mizí za zatačkou. Stojím před domem, koukám na šedivý oblak prachu, když se vedle mě objeví Anna. Tváře jí hoří nenávistí, zatíná pěsti, ale se mnou se snaží mluvit, jako by se nic nedělo.

„Luiso! Nevěděla jsem, že jste ještě tady. Už je docela pozdě, že?“

„Jste v pořádku, Anno? Vypadáte dost rozčileně. Pohádali jste se s Michaelem? Vyběhl z domu jako by mu za patami hořelo.“

„Ale ne, ne, kdepak, nebyla to nějaká děsivá hádka, jen drobné nedorozumění. Občas máme na různé věci různé názory. Omluvíte mě? Půjdu si lehnout, bolí mě hlava. Zítra vám zavolám a domluvíme další postup, abychom tu svatbu stihly naplánovat, ano? Dobrou noc, Luiso. A děkuji vám.“

Usmála jsem se. Nevím, jestli Anna tušila, že jsem jejich vzrušenou debatu slyšela. Najevo rozhodně nedala nic.

Až další den jsem zjistila, že druhý z aktérů, sám Michael, moc dobře věděl, kdo stál za dveřmi do koupelny a kdo může ohrozit jejich tajemství.

V době, kdy se v jeho hlavě uspořádal plán, jak mě umlčet, seděla jsem ve své staré kanceláři a poslouchala příběh pubertální Nikolý, dcery

naší regionální floristky. Jako další domácí úkol jsem ho sepsala včera večer:

Řezníková dcera

Byly to ty nejhorší svatební šaty, který jsem kdy viděla. Přeslazený šlehačkový dort, co se do řeznictví hodil jak pěst na oko. Viděl snad někdo někdy tuhle kalorickou bombu v bezprostřední blízkosti syrové prasečí hlavy? Tak geniálně švihlý nápad by mohl mít jen Tim Burton.

A nechtěně i náš fotčík, který je majitelem obchodu a řezníkem v jedné osobě a který právě dneska vdává svoji starší dceru, moji ségru, tu smutnou osobu sešněrovanou uvnitř záplavy bílých krajek. Táta je ze svatby a hlavně budoucího příbuzenstva úplně nadšený, jakoby si dneska plnil svůj celoživotní sen on. Otec ženicha je významný diplomat, říkála máma, když naposled drbala na dvoře se sousedkou. Prý je teď nasazený v New Yorku a každý den si telefonuje s Obamou. A když mladá Obamová slavila patnáctiny, náš kravaťák z Prahy tam seděl, spolu s manželkou a synátorem, hned pod podiem. Takže jako, fotčík se zamiloval. A tak zatímco on nervózně stepuje před obchodem, ségra stojí odevzdaně uprostřed řeznictví a nechává se očumovat. Všichni netrpělivě čekají na ženicha.

Zapomněla jsem vlastně vysvětlit, jaký je background týhle komedie. Tohle totiž není klasická svatba – takový to „miluju-tě-já-tebe-taky“. Naopak. Nevěsta pořádně netuší, koho že si to má brát. Ženich do naší vesnice dorazil s partou kamarádů o prázdninách, aby oslavil státnice. Bohužel po deseti velkých zelených skončil se ségrou na lavičce za kulturákem a nějakou záhadou se jim podařilo zplodit první vnoučátko. Stane se.

Blíží se jedenáctá. V řeznictví sedí hlava na hlavě, celý město se přišlo podívat na tu slávu. Jen ženich furt nikde. Otec diplomat nenápadně kývá bradou na matku diplomatovou a snaží se zjistit „kde se ten náš

blbec zdržel“. Jeho manželka neví a jen tajně doufá, že jejich jediný syn, do kterého vkládali veškeré své naděje, vzal nohy na ramena a zdrhnul. Aspoň to jsem teda viděla v jejím zkroušeném obličejí já, než jsem znuděně odešla na tajný cigáro za obchod.

Oba otcové nevydrží nečinně čekat a rozhodnou se zmapovat poslední ženichovy stopy s cílem ho najít, dovést k oltáři (řezníkovu přání), nafackovat mu (diplomatovo přání) a následně se hromadně ožrat, aby zapomněli na hanbu, která jejich totálně rozdílné rodiny spojila na-věky.

Z hotelového pokoje vedly ženichovy stopy do kostela. Farář tuhle informaci potvrdil, víc ale prozradit nechtěl, prý zpovědní tajemství. Podle očitých svědkyň ze hřbitova se slušně oblečený mladý muž pře-sunul do kulturáku vedle fary v 10,35 hod. Odtud odešel, posilněn celkem pěti rummy, v 10,50 hodin neznámo kam, řekla barmanka. Z jejího škodolibého pohledu bylo ale jasně vidět, že přesně věděla, kde je. Jen ho té „krávě z řeznictví“ rozhodně nepřála, tak proč by cokoli říkala.

Záhada zmizelého ženicha byla brzo vyřešena, ovšem zcela nezávisle na pátrání hlavních sponzorů celé akce. Mladík ve svatebním, omámený kvalitním

alkoholem dováženým k nám z dalekého Polska, byl nalezen těsně před vypršením čekací lhůty v objetí výše zmiňované barmanky na lavičce za kulturákem. Na té samé, na které se před třemi měsíci blíže seznámil s nevěstou. Stane se.

Zvon na kostele odbíjí čtvrt. Matrikářka balí připravené propriety, které měla rozložené na chladáku a odchází. Nevěsta sedí na přepravce od limonády a mlčí. Matka tiše pláče, otec zuří. Nebudoucí tehán se snaží udržet neutrální výraz. Nebudoucí tchyně si před obchodem slastně zapaluje sváteční cigaretu a po dlouhé době se poprvé upřímně usměje. A já? Já přísahám, že takovou šaškárnu nikdy nechci zažít. Já se vdávat nebudu.

Blondýna

V životě si musíte dát pozor, aby Vás nerozplakala obyčejná cibule. Párkrát se mi to už v životě stalo, brečela jsem jako želva a úplně zbytečně. Nejčastěji kvůli chlapům. Už ten první byl hajzl, ale mě bylo šestnáct a šla bych za ním až na konec světa, stačilo mu kývnout. A on kýval často, bohužel nejen na mě. Zařekla jsem se, že už pro chlapy brečet nebudu. A opravdu od té doby: vzteky ano, pláču, kvůli pokutě před policajtema taky kanu, občas upadne pár opravdových slz s a pro přátele. Ale jinak nic. Ale teď je definitivní konec slzí i života v téhle díře.

No, je mi už 22, a jestli neudělám štěstí do tří let, můžu se jít tak akorát zahrabat. Nebo se vdát – což vyjde na stejno. Ale teď bych mohla ještě opravdu udělat štěstí. Nevypadám špatně, jsem blondýna s modrýma očima, což je ve Španělsku exotika. Celkem obstojně tančím, dělala jsem párkrát hostesku, jsem trochu modelka a umím i zpívat. Takže žádný strach, určitě se v Malaze neztratím.

Ještě včera večer jsem myslela, že tady v El Chorro strávím celé léto a na podzim pojedeme s Dinem zase jinam. Tedy do jiné lezecké oblasti, kde Dino tráví celý svůj život. Skály, hory nebo alespoň kopce to je Dinův život. Já nelezu ani na žebřík natož do nějakých nesmyslných výšek, navíc uvázaná na tkaničce. Ale on se žije jako lezecký instruktor, takže buď leze, nebo leze – buď za peníze, nebo zadarmo. A já na něj většinou čekám dole pod skálou, s kámoši nebo v Chorro, v takovém malém bistru u nádraží.

Stejně tak to bylo i dneska, ležet pod skálou už mě nebavilo, tak jsem řekla, že jdu do bistra a pár lidí se ke mně přidalo. Dali jsme si pivo a koukali na rušnou ulici před vlakovým nádražím. Rušná ulice v El Chorro znamená šest aut, pět kol a klubko psů za dvě hodiny. Šla jsem si pro další pivo, když volal Dino. Prý dorazila jeho kamarádka, jestli bych jí nekoupila lístek na vlak zpět do Malagy. Pojede večerním vlakem a na nádraží už nikdo prodávat lístky nebude. Ok, proč ne?

Později mi to začalo vrtat hlavou: Jaká kamarádka? Z Malagy? A proč

nepřijela autem? Nebo ano, proč tedy pojede do Malagy vlakem?

O hodinu později už to bylo jasné. Dino dorazil do baru i se svojí „kamarádkou“, tedy vlastně manželkou, ale prý bývalou. No nevypadala moc bývalé, spíš velice současně. Přivezla mu auto, prý jako součást vyrovnání. Před rozvodem si rozdělí věci, aby soudní tahanice proběhly rychle. To auto bylo červené kabrio, trochu starší, ale udržované – jako jeho majitelka. Ale co s tímhle městským autem bude dělat Dino?

Moc dobře si pamatuju rozvod mých rodičů. Rozhodně u toho nepopíjeli San Miguel a nesmáli se tak nahlas jako tenhle pár. Seděla jsem u vedlejšího stolu s kamarády a sledovala Dina a jeho budoucí bývalou manželku. Oba už měli upito a vzpomínali na staré dobré časy. Nemohla jsem se na ně dívat, dělalo se mi špatně z ní, jejího laciného parfému, z něj a jeho trapných lží, cítila jsem, jak se mi zvedá žaludek až do krku. Dvakrát jsem naprázdno polkla a šla si ven zapálit cigaretu.

Koukala jsem na to červené auto a v hlavě jsem měla úplně prázdno. Nechali klíče v zapalování, samozřejmě, v takovéhle díře. Najednou sedím v tom autě a ačkoli nemám řidičák, podaří se mi nastartovat a popojet s autem pár metrů. Ulice vede z kopce, takže když vyskakují z auta za jízdy, vůz stále zrychluje. Až po sto metrech narazí do kamenné zídky, o kterou se zastaví.

Když se vracím do bistra, vlak už stojí na nádraží. Dino se mě ptá na lístek, ale přeruším ho otázkou: „A kde máte auto?“ Ještě je zahlédnu z vlaku, jak se hádají nad kouřícím vrakem.

*

Kéž by šlo všechno vyřešit takhle jednoduše. Nasednout na vlak a sbohem. Libuška. Už jen to jméno mě štve. Proč Libuška? Proč ne třeba Líba? No Líba ne, to zní, jako když už ji líbá. Asi mě z toho už hrabe.

Fakta: Můj manžel zůstává v práci dlouho přes čas. Přijali novou externistku.

Moje hypotéza: Můj manžel tráví své přesčasy v práci s tou... osobou.

Pravda je, že manžel pracoval až do večera vždy, už před externistkou Libuškou. Jenomže od té doby, co ji přijali, muž přinesl domů květiny, má skvělou náladu, hned jak vejde do dveří, víc si hraje s dětmi, dokonce jsme byli v kině. Jen ty čtvrtky, když mám kurz tvůrčího psaní, mu stále nevycházejí. Vždycky přichází tak za pět minut šest a já dobíhám s jazykem na vestě a s omluvou na rtech. Vracím se domů a děti samozřejmě nespí, i když je půl hodiny po večerce, nejsou umyté, ani převlečené do pyžámek. Pravda, jsou najedené a nadmíru spokojené, že můžou koukat na nekonečné animované žrouty času, které zabíjejí kreativní myšlení a svobodného ducha. Taký jim je pouštím.

Tak na to půjdeme od lesa.

„Hele, nemohl bys přijít ve čtvrtek alespoň o čtvrt hodinky dřív? Ted' když jste přijali ty nové externisty, tak tam snad nemusíš být až do večera?“

„Co? Jaký externisty?“

„Minule jsi říkal, že jste někoho přijali, ne?“

„Jo, jo přijali. Ale, ona dělá na jiným úseku.“

„Úseku? Vaše firma má pět lidí a všichni sedíte deset hodin denně u počítače – jaký úsek?“

„Ona tam chodí jen na pár hodin, jednou týdně. Ta za mě prostě moji práci neudělá.“

Aha.

No, vsadím se, že těch pár hodin, je zrovna ve čtvrtek, když mám lekce tvůrčího psaní. Pravda, už tam moc nepíšeme, spíš čteme, co jsme napsali doma. Takže spíš lekce tvůrčího čtení.

No, příští lekci možná vynechám.

Rodinná mezihra

Jsem už tři dny doma, máme chřipku, já, manžel, děti. Celá rodina, všichni kromě psa a morčete.

Venku je zima a slunce se nám dává vidět jen vzácně. Tohle je pro mě asi nejhorší čas, podzim je dávno za námi a jaro není nadohled. Děti si krátí čas diváním na televizi, občas rezignuju a dívám se s nimi. A i když se snažím uklízet nebo vařit, vnímám příběhy vystupující z bedýnky. Nejvíce je s námi Harry Potter a jeho peripetie při boji se zlem. Potom v noci když spím, přicházejí fantastické bytosti a ve snu se prolínají s mým životem. Ráno vstávám a sny prosakují do dne. Co s tím?

Měla bych se připravit na návrat do režimu všedního dne – škola, úkoly, nákupy, vaření. To mi připomíná blížící se hodinu psaní. Musím se posadit a psát, netuším o čem. Listuju knížkami, hledám inspiraci a nenacházím ji. Tonoucí se stébla chytá, co zkusit něco o rodině, když jsme teď byli několik dní spolu?

Problémy růstu

V zelené irské zemi žila jedna typická rodinka. Byli příbuzní strýčka Lochnesse, jen dávali přednost životu v kopcích. Taťka Vulkán byl silák a uměl bouchnout do stolu, nebo taky do země, kopce nebo hory. Místní to neměli moc rádi, mysleli si, že musí přinést oběti, a že je to zase bude něco stát. Mamka Láva byla na svůj věk fešanda. Šupiny vždy lesklé, temně rubínové, drápy čisté a nabroušené, trny na zádech tmavě zelené. Poslední dobou si je přibarvovala, ale vždy jen podle poslední módy. Těm šupinám taky trochu pomáhala, jedla tajně červenou řepu. To ale taťka nesměl vědět! Jeho žena přece vypadá na svých 475 let báječně, nepotřebuje se vylepšovat. A to ani nemluvím o tom, že se v jeho domě nesmí objevit nic tak nízkého, jako je zelenina. Problém byla jen dcera Jiskra. Už to jméno, to je spíš pro koně, a ne pro draka. Říkal taťka. „Jak má ta holka k něčemu vypadat s takovým

jménem.“ Asi zapomněl, kdo to jméno vybral, když se Jiskřička vylíhla z vejce. Možná na tom mělo svůj podíl to pivo, co získal od sedláků. Zatímco Láva seděla na vejci, bavil se strašením obyvatelstva a jako výkupné vybíral pivo. A tak se stalo, že když došlo k vylíhnutí, nebyl úplně ve formě a zjihlý celou situací dal malému tvorečkovi tohle ne právě odstrašující jméno. V duchu svého jména byla Jiskra zářivá, s jemnými, světle červenými šupinami, měkkými ostny, a kůži na křídlech jemnější než zadeček nemluvněte. Tady radost rodičů končila. Oheň nechtěla chrlit, z masa jedla jen drůbež a králíky, dobytek nechtěla, že je jí po-tom špatně. A lidi, ty nejedla vůbec. A co bylo úplně nejhorší, naučila se číst a četla. Dočetla se, že se dá žít taky jinak. A do toho všeho ta puberta. Začala držet dietu, sbírala kytky anebo jen tak koukala do nebe. Vulkán se mohl zbláznit. Aby se uklidnil, dupal a šlehal plameny na všechny strany. Chudáci místní přemýšleli, čím tak rozzlobili božstvo. Na usmířenou přivedli pannu. Rozzuřil se ještě víc, připomínala mu jeho pubertální dceru. Nakonec si někdo vzpomněl, že naposledy zabralo pivo.

Láva pochopila, že se do toho bude muset vložit. „Co bys tomu říkal, kdybychom ji poslali k pratetičce Erupci? Je jí přes 850 let napravila už jiné hlavičky!“ Po chvíli přemýšlení získal Vulkán dojem, že je to jeho nápad, a souhlasil. Jenom se báli, jak to Jiskra přijme, jestli dokáže opustit domov - jejich sluj, mlhy a deště na vřesovištích, stáda smradlavých ovcí na vlhkých loukách. Proto je zaskočilo, jak byla nadšená, těšila se na tetičku a na Havaj, kde měla Erupce svoje doupě.

Přípravy na odlet začaly hned, tatka s mamkou se dohadovali, kde to vlastně je a kudy se tam ksakru letí. Láva několikrát zapomněla na svoje diplomatické umění a málem řekla svému muži, co si o něm doopravdy myslí. V duchu se začala strachovat, jestli vůbec doletí na mís-to. Termín odletu byl určený na sobotu ráno, v pátek se tedy Vulkán na cestu posilnil několika berany a ráno mu bylo špatně. Láva byla tento-krát neústupná, cesta se odkládat nebude! V nejhorším případě se vyzvrací po cestě.

Všichni tři společně vyletěli směrem na Havaj. Dračice byla spokojená, konečně něco podnikali společně. Společně se trochu protáhlo, několikrát zabloudili a konečně přistáli v cíli cesty. Na místě zjistili, že jsou v Japonsku. To je sice taky souostroví, ale trochu jinde. Naštěstí mají na japonských ostrovech hodně příbuzných, a ti už je nasměrovali.

Na druhý pokus se slavnostní přistání povedlo. V té době už Vulkánovi značně chyběla jeho smradlavá sluj a vystrašení sedláci. Taky ryby se mu začaly zajídat. Spěchal domů. Naštěstí, protože pokud by začal přemýšlet už tam, bylo by mu podezřelé, jak tahle celkem zachovalá, na svůj věk štíhlá a elegantní dračice, která se většinou vyhřívá na břehu moře, napraví hlavu jejich dcerušce.

Však si taky Erupce představovala výchovu mladých dračic jinak než

Vulkán. Učila je jak o sebe dbát. Jak si zajistit pružnou kůži, co žrát, aby tlama nesmrděla, jak nenápadně vyfouknout při konverzaci plamen, povídat si o počasí. Do žádoucích zvyků rozhodně nepatřilo žraní dobytka ani válení v řašelinisti. Jiskra byla šťastná, polehávání na vyhřátém písku, povídání s tetou a mlsání ananasu pro štíhlou postavu ji naprosto vyhovovalo. Vlastně svoji tetičku obdivovala. Byla ještě mladá a naivní, nevšimla si, že si milá Erupce sem tam zlepšuje náladu pitím různých kvašených nápojů. Obrázky různých mladých a fešných draků visících na stěně sluje považovala za podobizny tetiných synovců. Jen nechápala, proč o nich tetička nikdy nepovídá. Chtěla tomu přijít na kloub.

V polospánku se povalovala na pobřeží a poslouchala racky, vítr a šumění vln. Voda začala nezvykle šumět a vířit. Nebyla si jistá, co se děje, začala se ohlížet po tetě. Ta našťestí právě přilétala se slovy: „Má milá, je nejvyšší čas postoupit s tvou výukou dál. Potřebuješ poznat jiné draky. Tady v oceánu jich žije dost a skupinka těchto mladých gentlemanů by tě chtěla poznat.“ Z moře se vynořilo několik zelených a mokřých hlav. Postupně se navzájem představili a mladá dračice si mohla cvičit svoje dívčí dovednosti. Mladíci se předháněli ve střikání vody, tvoření vírů a dokonce i malých zemětřesení, jen aby udělali dojem. Všechno bylo tak vzrušující! Další den si čistě náhodou přivstala, vyleštila si drápy, přibarvila řasy. Tajně si vypůjčila tetinu pihu a svůdně ji přilepila na tvář. Dopoledne se nenápadně povalovala na stejném místě jako včera a výsledek se dostavil. Zelené hlavy se objevily dřív než včera a předháněly se ve vyprávění vtípů a recitování básniček. Postupně se všichni pokusili si s Jiskrou domluvit schůzku. Jenže ona vůbec netušila, s kým by se chtěla sejít. Tetička jistě poradí! Poradila. „Nejlepší je poznat je všechny trochu důvěrněji, abys mohla porovnávat.“ Tetička zamrkala dlouhými řasami. „Než si vybereš manžela, musíš mít zkušenosti, jinak dopadneš jako tvoje matka.“ Nebyla si jistá, jestli chápe, ale měla pocit, že na tom něco je.

Další den vzkázala Jiskra domů, že se zatím nevrátí. A možná už nikdy.

Po téhle zprávě zůstal Vulkán stát jako zkamenělý. Co teď? Láva vyfoukla trochu ohně a zamrkala. „Miláčku, ty sis přece vždycky přál syna.“ Ladně mrskla ocasem a zmizela v jeskyni. Pravděpodobně za-chránila Irsko před dalším zemětřesením, protože tatíka výjimečně rychle pochopil a zmizel za ní.

Co dál?

Dračí rodinka si užívá každý po svém, a co já? Svůj život asi nevyřeším odletem na Havaj. Nemusím letět, ale můžu si o tom napsat. Při psaní můžu zkoušet možné příběhy mého života bez následků reality. Takže co mi vlastně tenhle kurs přinesl? Nejdůležitější je to scházení každý týden a povídání o knížkách, čtení, psaní i filmech. Trochu je to ostrov. Zvuky běžného života sem dopadají jen z dálky. Je fajn připlout jednou týdně na ostrov a pevninu nechat za vodou.

Byt

Byt, který je pod tím mým, nemám ráda. Je větší než všechny ostatní v našem domě. Byl plánován pro nějakého domovního důvěrníka, pro-to je to 3+1, ne 2+1. Jako by nestačilo, že se roztahuje téměř po celém patře a z bytu naproti udělal chudáčka 1+1, je snad zakletý.

Vždycky z něj vycházely divné pachy i divné zvuky. Bála jsem se kolem něj projít už jako malá. Bydlel tam B., malý, drobný muž a asi šmelinář. Nevěděla jsem, co to znamená, ale cítila jsem z toho slova, že je nějaký špinavý. Paní B. i jejich syn Lád'a byli silní, zavalití, s jasně zrzavými vlasy a bílou pleť posetou rezavými pihami. Ona tedy byla silná nejen v pase, ale i v pažích. V každé vynesla do druhého patra basu piv, přestože měla invalidní důchod. Jejich byt vždycky silně zaváňel, matka tvrdila, že je to tou veverkou, kterou měli doma. Já myslím, že to bylo i díky tomu bílému protivnému uštěkanému špicovi. Možná, že díky těm jejich vlasům, nebo té rezavé veverce jsem měla pocit, že ten byt smrdí silně oranžově. B. měli vždy nějakou návštěvu, z jejich bytu se linuly stále nějaké zvuky, které se čas od času měnily na výbušný hluk až do rána, když se tam hrály karty.

Potom se B. odstěhovali a byt zůstal dlouho prázdný. V té době jsem i já ve svém bytě zůstala sama a díky chladu odspoda, bylo téměř ne-možné ho vytopit.

Před časem byt pode mnou zakoupil a rekonstruoval nový majitel, který ho pronajímá. Nájemci veskrze nic moc, až na ty poslední. To je opět silná káva. Slečna R., pohledná mladá slečna, která mou dceru při prvním setkání zvala na čokoládu, vypadala celkem sympaticky. Ale ten nasládlý pach prozradí každého alkoholika. Pan E., dvoumetrový silák, který s ní sdílí domácnost, asi nejde pro ránu daleko, takže za teplo od nohou platím celkem draho. Jejich čas přichází tak kolem půl jedenácté, kdy se stěnami našeho domu nesou zvuky rozbíjených věcí, zabouchávaných dveří a plačtivých a vyhrožujících dialogů. Oba jsou kuřáci, takže po otevření dveří z jejich bytu je na chodbě dým a téměř nedýchatelno.

Byt, ve kterém jsem nikdy nebyla, si představuji jako útroby nějakého velkého zvířete. Je celé černé, s tlustými štetinami a černým dlouhým ocasem. Má holé, studené zdi jako břišní stěny a občas si uleví do společné chodby.

*

Porosila jsem mamku, jestli by tenhle čtvrtek přišla už v pět. Pohlídá Agátku a Káju a budu moct na kurz alespoň jednou přijít v čas. Místo toho ale jedu před budovu, kde pracuje můj muž.

Sedím v autě a čekám. Na co? Až je uvidím, jak vybíhají ruku v ruce z práce jako ve zpomaleném filmu, smějí se vstříc šťastným zítrkům? Nebo jak, se potajmu vykrádají z budovy skloněni tíhou viny?

No, můj manžel opravdu vybíhá z budovy, kouká na hodinky a rychle sedá do auta a odjíždí. Ale dalších deset minut nevychází nikdo. Vyjdu z auta, a

dostanu strašnou chuť na cigaretu. Už pět let nekouřím. Se-beru poslední zbytky zdravého rozumu a zase se vrátím do auta.

Ale co, jednou jsem tady, chci se dozvědět pravdu, ať je jakákoli. Vejdu do budovy a zamířím do manželovy kanceláře. Ale nikdo tam není.

Na chodbě je sice velmi elegantní dáma, ale je jí určitě hodně přes šedesát a přes veškerou eleganci jejích pohybů je jasné, že zde uklízí.

„Dobrý den“, pozdravím nejistě.

„Dobrý den, hledáte někoho?“

„Já, myslela jsem, že je manžel ještě v práci.“

„Pan vedoucí šel před chvílí domů, museli jste se minout. Vy jste paní Tamara? Pan vedoucí mi o vás vyprávěl.“

Položí mop a s úsměvem mi podává ruku. „Já jsem Libuška.“

Podávám jí ruku a úsměvem idiota říkám: „Libuška. Eeeee vlastně Tamara.“

Ohromeně dosedám na lavici na chodbě, prohlížím si tu šarmantní dámu a vyslovuji jediné, co mě v tuto chvíli napadá: „Aha.“

Paní Libuška se soucitně usměje a říká: „On vždycky ve čtvrtek pospíchá, abyste stihla nějaký kurz, ale vždycky se zapovídáme. Já mám taky syna Karla, ale je mu už čtyřicet. Pracuje v kanceláři vedle vašeho manžela.“ Oči jí šibalsky zazáří: „Proto se mi musí říkat externistka a ne uklízečka.“

„Aha“, řeknu opět velice inteligentně.

„Měla byste spěchat, no na ten kurz. Musíte využít každou chvíli, když se utrhnete z domu. Já jsem chodila cvičit a na aerobik každý týden. To jsem si nenechala vzít.“

Na její postavě je to znát. Kdy jsem byla já naposledy cvičit?

„A to jsem měla pět dětí a práci k tomu. Ale to víte, bez mužskýho by to nešlo. Ale on věděl, že když mě nechá vyvenčit, jak říkal, že se vrátím usměvavá, odpočatá. Jestli chcete, mohla bych vám děti někdy pohlídat. Třeba příští čtvrtek, když to pan vedoucí nestíhá.“

Zírám na tu pohádkovou babičku 21. století a dochází mi, že ačkoli se posledních pár týdnů chovám jako krááááva, někdo tam nahoře mě má rád.

„Libuško, dneska ten kurz asi nestihnu, nedala byste si kávu?“

Praha 10, Strašnice

Michael. Můj pronásledovatel, můj kat. Velmi rychle zjistil, kde bydlím. Ve středu, tři dny po zahradní party, na mě čekal před domem. Seděl ve svém sportovním autě, kouřil cigaretu a znuděně posunoval palcem po displeji svého telefonu. Když mě uviděl, jeho pohled zčernal. Bradou mi kývl na pozdrav a beze slov mě vyzval, ať si přisednu. Z jeho chování jsem dostala strach. Co mi mohl chtít? S Annou jsem mluvila už dvakrát a o Michaelovi nepadlo ani slovo.

Pomalu jsem zapadla na sedadlo spolujezdce a neklidně se podívala na

Michaelovu krásnou tvář. Srdce se mi rozbušilo, ale přesto jsem tušila, že tahle schůzka nebude pozváním na rande. Michael típnul cigaretu, zandal do úst žvýkačku a s mohutným nádechem se otočil ke mně. Bez změny výrazu začal svoji řeč, která měla být koncem mého starého života:

„Luiso, moc dobře vím, že jste nás v neděli slyšela. Víím, že za těmi dveřmi jste to byla vy. Celej večer jste se motala kolem nás, pořád jsme vás měli za zadkem. O co vám šlo? Donutila vás Anna, aby měla svědka? Nebo můj otec? No, to už je jedno. Vy už stejně nemáte na výběr, už vás do téhle špinavé hry zatáhli. Takže, ve zkratce. Zavoláte Anně a zrušíte vaši účast na přípravách naší svatby. Je jedno proč, tře-ba vám umřela kočka, to je mi jedno. Ale už vás nechci u nás doma vidět. Taky zapomenete – a to vám radím – na všechno, co jste slyšela. Zapomenete, že je Anna těhotná. Zapomenete na Annin monolog ohledně mojích plodnosti a kdo je biologickým otcem mého syna. Jakmile jen zjistím, že jste si někde u vína s kamarádkami pustila pusu na špacír, nebo nedej bože budete mít touhy vyzpovídat se bulváru, nebudu mít slitování. Zničím vás. To mi věřte. Mám styky i na takových místech, o kterých ani nemáte tušení, že existují. Držte se od nás dál. Sbohem. Jo a mimochodem, všechno nejlepší k narozeninám vaší matce že přeju.“

Ohromeně jsem vystoupila z vozu a jako ve snu jsem zamířila do svého bytu. Došlo mi, že s lidmi jako je Michael není radno si hrát. Ano, asi mi

nehrozí, že by mě našli zítra zastřelenou ve škarpě u Jižní spojky, ale na strašidelný pocit v zádech jeho proslov stačil. Co bude dál? Je tohle ta pověstná poslední kapka, kvůli které udělám podruhé v životě restart? Sbalím svých několik kusů nábytku z Ikey, celého Jirásků a malé květinářství a zmizím z Prahy?

S myšlenkami přeskakujícími se navzájem dojdou na balkon, kde najdu krabičku cigaret poslední záchrany a zapálím si. Můj skelný pohled přitom padne na sousední opuštěné prádelní šňůry s roztrhaným hadrem na nádobí vlajícím v letním dusnu. Soused, který byl součástí mého strašnického života, zemřel před rokem. Rakovina plic. Nikdy nekouřil, ale stejně ho ta mrcha dohnala.

Poznali jsme se venku, na našich balkonech, během jedné mé kuřácké pauzy 1. prosince 2010. Ten den jsem se nastěhovala do mého nového bytu a vychutnávala si výhled na neznámou asfaltovou poušť pokrytou čerstvým sněhem. Byl mým sousedem z vedlejšího domu, přesto mi do talíře neviděl nikdo jiný líp než on. Vzdálenost mezi našimi balkony by překonal i podprůměrný skokan do dálky.

Nejdřív jsme se jen zdravili. Netrvalo však dlouho a začali jsme si – nad rašícími květináči s pelargoniemi – povídat. Hodně jsem se toho o něm dozvěděla, o jeho bývalé práci, autonehodě, díky které byl v invalidním důchodu, o dětech, vnoučatech. Miloval květiny – rád o nich vyprávěl a hodně mi jich věnoval. Ale byl i trochu zvláštní. Každý den věšel na rezavý hřebík na

balkoně čerstvě vypranou, ale čím dál tím víc šedou a děravou košili. Nevýždímaná voda z ní kapala na bedýnky plné uhlí. V Praze, v bytovce vybavené plynem i elektrinou, v 21. století šlo o dost zvláštní sortiment.

Často jsem přemýšlela, jak může vypadat jeho byt. Dispozičně byl řešený stejně jako ten můj – předimenzovaná předsíň, samostatný maličkatý záchod, těsná koupelna s plechovou vanou, kuchyň a jeden obytný pokoj.

Podle vyprávění jeho syna, který vyklízel byt po jeho smrti, důkladně shromažďoval staré krámy. Dovedu si živě představit jeho nacpané skříně v temné předsíni – ve spodních policích noviny z padesátých let, ve výšce očí vyrovnané konzervy z doby mého narození a mimo dosah rodinná alba, dětské hračky, krabice s disketami.

Během vzpomínání si vybavuju další drobnosti, které mě na něm fascinovaly. Třeba armáda roztočivých rendlíků, které střídavě umisťoval na rezavějící parapet kuchyňského okna. Ve chvílích mimo službu určitě spokojeně odpočívaly v sektorové lince s vrzajícími panty plechových dvířek a znučeně sledovaly svého velitele, jak sedí za ošuntělým dřevěným stolem a s lupou u nosu luští týden staré Metro.

Po setmění jsem mohla sledovat jeho pohyb po bytě v obrysech na vlastní oči – v tmavých oknech protějščího domu se zrcadlila veškerá rozsvícená na naší straně ulice. Všichni, obzvláště my, vášniví kuřáci, jsme se nechtěně stávali stalkery svých sousedů.

Přesně v deset večer se soused přesunul z kuchyně do vedlejšího po-koje. Znaveně dosedl na vyvýšenou manželskou postel se zastlanou jednou peřinou. Pomalu si sundával rozdrbanou košili vypranou předešlého dne. Chtěl ji pověsit na ramínko do šatní skříně umístěné vedle časopisy zasypaného nočního stolku. Nakonec si to rozmyslel a jen ji přehodil přes opěradlo židle u psacího stolu. Vzpomínám si, pracoval před dvaceti lety v počítačové firmě a z té doby byl i jeho stolní stroj – jak sám říkal. Počítač z 19. století s vytáčeným internetem přes pevnou linku. Ten vrčivý zvuk slyším ještě teď.

Pohledem zabloudil každý večer na fotografii visící nad postelí – na usměvavou rodinu, mladou ženu, dvě děti, jeho samého. Věděl, že minulost už nikdy nevrátí. On v ní však žil, celou dobu, kterou strávil ve strašnickém bytě. Plných 70 let. Svět kolem jeho padesáti metrů čtverečních se měnil, jen u něj se zastavil čas.

Můj soused odešel a stejně tak musím změnit místo pobytu i já. Kam to bude tentokrát?

A tak jsem se ocitla v Jičíně. Rozhodnutí bylo nakonec velmi jednoduché. Jeden bývalý klient mi nabídl zajímavou práci, a tak jsem v Praze sbalila svých pár tašek, na Černém mostě setřela první stýskací slzu a po hodině jízdy se probírala v novém bydlišti. Ještě několik měsíců mi

trvalo, než jsem si zvykla, než jsem vůbec přijala skutečnost, že pražská etapa skončila. Dnes jsem spokojená tady, ve městě plném zeleně, ve městě,

kde se dá všude dostat pěšky za 5 minut – jen do fitka to mám 10. Ve městě, kde je jen jedno divadlo a jedno kino. Praha je krásná, ale 17 let stačilo.

A to je konec! Vypínám počítač, dopíjím poslední kapku červeného vína a odcházím spát.

Doslov

Překvapení! Nečekal jsem to. Těším se. Už pokolikáté – tři mušketýrky a já. Téma: Dá se psaní vlastně naučit? Odpověď je lehká a jasná. Naučit se nedá, ale přesto stojí za to jej vyučovat.

Žádný kurz tvůrčího psaní, spisovatelské semináře ani umělecké školy z nikoho spisovatele neudělají. Já ambice vyrábět literáty nemám.

Spisovatelé jsou lidmi, pro které je psaní složitější než pro ostatní smrtelníky. A tak se spolu se ctí utkáváme. Já, Dita, Michaela, Tereza a literatura. Nejsem na to sám. A to je možná ještě víc než si říkat spisovatel.

Obsah

Předmluva (Pavel Jonák)
Luisa (Dita Hejzlarová)
Kurz tvůrčího psaní (Tereza Beranová)
Psaní jako zaklínání (Tereza Beranová)
Strach (Dita Hejzlarová)
Nevím, do čeho jdu (Michaela Rejlková)
Cibule a blondýna (Michaela Rejlková)
Větrníky (Tereza Beranová)
Jičínský sexy hasič (Dita Hejzlarová)
Pochybnosti (Michaela Rejlková)
Petr (Michaela Rejlková)
Klobouk (Tereza Beranová)
Drsná řezničina (Dita Hejzlarová)
Řezníkova dcera (Dita Hejzlarová)
Blondýna (Tereza Beranová)
Rodinná mezihra (Michaela Rejlková)
Problémy růstu (Michaela Rejlková)
Co dál? (Michaela Rejlková)
Byt (Tereza Beranová)
Praha 10, Strašnice (Dita Hejzlarová)
Doslov (Pavel Jonák)

Roku 2016 přivedli do života v počtu celkem deseti kusů

Tereza Beranová,
Dita Hejzlarová
a Michaela Rejlková
Ilustrace

Ema Wehrenbergová
a Alžběta Richterová
Redakce, předmluva
a doslov

Pavel Jonák

Vytiskl inkoust našich
tiskáren, svázaly a napsaly
naše ruce a vymyslely naše
hlavy. Vydání první, stran 61
Pro čtenáře každého věku a
vzdělání

ČAJ pro chvíle pohody

č.132, září 2017, ročník XVI

Vydáno 5. září 2017 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!